
Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου:

*Διαδικασίες Αυτοαξιολόγησης
στη Σχολική Μονάδα*

Περιεχόμενα	Σελίδα
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
I. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	8
1. Γιατί ξεκινάμε από την Αυτοαξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου της Σχ. Μονάδας;	8
2. Σκοπός και Στόχοι	8
3. Επτά κρίσιμα ερωτήματα	8
4. Αναγκαιότητες που προκύπτουν	9
5. Δομή πλαισίου αξιολόγησης	9
6. Πρώτο επίπεδο: Θεματικά πεδία αξιολόγησης	9
7. Δεύτερο επίπεδο: Τομείς αξιολόγησης	9
8. Τρίτο επίπεδο: Δείκτες αξιολόγησης	10
9. Τέταρτο επίπεδο: Κριτήρια αξιολόγησης	10
10. Διαδικασία υλοποίησης του έργου της αξιολόγησης στα σχολεία	11
11. Διανομή υλικού	11
12. Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης	12
13. Παρατηρητήριο αξιολόγησης	12
14. Δομή και διάρθρωση των θεματικών πεδίων αυτοαξιολόγησης	12
II. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ	18
1. Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	18
2. Ποιοι συμμετέχουν στις διαδικασίες και πώς αυτές εκτυλίσσονται	18
3. Πώς παίρνονται οι αποφάσεις	19
4. Πώς αποτυπώνονται τα αποτελέσματα της συζήτησης	20
5. Ποιος έχει τη γενική ευθύνη	20
6. Ποιες είναι οι δραστηριότητες του πρώτου τετραμήνου	20
6. 1. Γενική εκτίμηση της εικόνας του σχολείου	20
6. 2. Συστηματική αξιολόγηση επιλεγμένων τομέων	20
6. 2. 1. Διαδικασίες συστηματικής αξιολόγησης τομέων του ΕΕ του σχολείου	21
6. 2. 2. Δράσεις των ομάδων εργασίας κατά τη διαδικασία συστηματικής αξιολόγησης	22
6. 2. 3. Ολοκλήρωση της διαδικασίας-τελική απόφαση της ολομέλειας	22
7. Ποιες είναι οι δραστηριότητες του δεύτερου τετραμήνου	22
7. 1. Προγραμματισμός δράσεων-λογικές των επιλογών	23
7. 1. 1. Διεύρυνση των συμμετοχών	23
7. 1. 2. Οριστικοποίηση και ιεράρχηση των επιλογών	23
7. 2. Διαμόρφωση σχεδίων δράσης	24
7. 2. 1. Προσδιορισμός βασικών στοιχείων ενός σχεδίου δράσης	24
7. 2. 2. Οριστικοποίηση του σχεδίου δράσης	25
8. Ποιες είναι οι δραστηριότητες του τρίτου και του τετάρτου τετραμήνου	25
8. 1. Διαδικασίες υλοποίησης ενός σχεδίου δράσης	25
8. 1. 1. Διαδικασίες παρακολούθησης της προόδου ενός σχεδίου δράσης	26
8. 1. 2. Η πιθανότητα αναπροσαρμογής του σχεδίου	26
8. 1. 3. Καταγραφή των βασικών διαδικασιών του σχεδίου δράσης	26
8. 1. 4. Αξιολόγηση-Ολοκλήρωση του σχεδίου δράσης	26
9. Διαμόρφωση της έκθεσης αξιολόγησης του ΕΕ	27
9. 1. Δομή και περιεχόμενο της έκθεσης	28
9. 2. Μορφή της έκθεσης	29
10. Αξιοποίηση των αποτελεσμάτων αξιολόγησης του ΕΕ	29
III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	31
IV. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	33
A. Ενδεικτικές Φόρμες Αποτύπωσης Ποσοτικών στοιχείων και Ερωτηματολόγια Ποιοτικής Αποτίμησης Ποσοτικών στοιχείων	33
B. Ενδεικτικά παραδείγματα ανάπτυξης σχεδίων δράσης σε τομείς της σχολικής ζωής	44

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΥΤΟ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι σύγχρονες οικονομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές και τεχνολογικές προκλήσεις στο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον, αλλά και οι δυσλειτουργίες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος ασκούν σημαντικές πιέσεις για αλλαγές στον εκπαιδευτικό θεσμό. Η οργάνωση του σχολείου, το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού έργου, τα μέσα που χρησιμοποιεί, τα αποτελέσματα που παράγει, η επαγγελματική ανάπτυξη και αναβάθμιση των εκπαιδευτικών, αποτελούν βασικά πεδία μελέτης, κριτικής και αναθεώρησης σε θεωρητικό και σε εφαρμοσμένο επίπεδο. Ειδικότερα, θέματα όπως η βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου και η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών πρακτικών αποτελούν κρίσιμα διακυβεύματα και προτεραιότητες των πολιτικών εκπαίδευσης στον ευρωπαϊκό και το διεθνή χώρο.

Από τα μέσα της δεκαετίας του '90 στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες η Ποιότητα και η Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου θεωρούνται ως δύο αλληλεξαρτώμενες έννοιες και αποτελούν βασικούς στόχους, άξονες και κατευθύνσεις των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων. Επιπρόσθετα, η Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου θεωρείται ότι αποτελεί μία ουσιαστική παράμετρο ελέγχου της αξιοπιστίας του εκπαιδευτικού συστήματος καθώς συνδέεται τόσο με τα ζητήματα του προγραμματισμού, της οργάνωσης, της λειτουργίας και των αποτελεσμάτων των σχολείων όσο και με την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού σχεδιασμού και την εφαρμογή των εκπαιδευτικών πολιτικών.

Στη χώρα μας τα ζητήματα της Ποιότητας και της Αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου αποτέλεσαν στόχους των εκπαιδευτικών πολιτικών από τα τέλη της δεκαετίας του '90 και συνοδεύτηκαν από σειρά πρωτοβουλιών σε νομοθετικό, ερευνητικό και εφαρμοσμένο επίπεδο. Οι περισσότερες από αυτές τις πρωτοβουλίες αποτέλεσαν διακριτές δράσεις στο πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων που επιχειρήθηκαν τα προηγούμενα χρόνια με σημαντικά επιμέρους αποτελέσματα. Μέχρι σήμερα, όμως, ο θεσμός της Αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου παραμένει ανενεργός.

Το έργο της «Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου της σχολικής μονάδας - Διαδικασία Αυτοαξιολόγησης» (ΑΕΕ) αποτελεί **βασική προτεραιότητα** των πολιτικών του ΥΠΔΒΘ προς την κατεύθυνση του «Νέου Σχολείου» και συνιστά το **πρώτο στάδιο της εφαρμογής του θεσμού της ΑΕΕ** στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης του ΥΠΔΒΜΘ (Νόμος 3848/2010 για την «Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού – καθιέρωση κανόνων αξιολόγησης και αξιοκρατίας στην εκπαίδευση»). Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία λαμβάνει υπόψη σχετικές θέσεις και προτάσεις των ομοσπονδιών (ΟΛΜΕ, ΔΟΕ, ΟΙΕΛΕ) και τα υπομνήματα που έχουν κατατεθεί. Παράλληλα, αποτελεί συνέχεια προηγούμενων ενεργειών του Υπ. Παιδείας. Πιο συγκεκριμένα, το έργο της ΑΕΕ:

α) Σε νομοθετικό επίπεδο βασίζεται και αντλεί από τον πρόσφατο Ν.3848/2010, Αρθ 32.

β) Σε ερευνητικό επίπεδο θα βασιστεί σε αξιοποίηση και συνθετική αναπροσαρμογή ήδη παραχθέντος υλικού από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα φορέων του

ΥΠΔΒΜΘ (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας) στα ΕΠΕΑΕΚ Ι & ΙΙ (όπως το Πρόγραμμα «Εσωτερική Αξιολόγηση και Προγραμματισμός του Εκπ/κού Έργου στη Σχολική Μονάδα» (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 1997-1999, επιστ. υπευθ. Ι. Σολομών), ο «Οδηγός Αποτίμησης και Σχεδιασμού του Εκπαιδευτικού Έργου» (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2000, επιστ. υπευθ. Δ. Ματθαίου) και η Ανάπτυξη και προτυποποίηση δεικτών και κριτηρίων για την αποτύπωση του εκπαιδευτικού συστήματος (ΚΕΕ 2002-2004, επιστ. υπευθ. Β. Κουλαϊδής).

γ) Σε εφαρμοσμένο επίπεδο θα αξιοποιήσει υφιστάμενες δομές (όπως e-survey, e-school, Αποτύπωση σχολικών μονάδων (ΚΕΕ), κ.α.), αλλά και νέες δομές πληροφοριακών δεδομένων που προβλέπονται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση (κυρίως στο πλαίσιο της Διοικητικής μεταρρύθμισης και της Ψηφιακής Σύγκλισης των φορέων του ΥΠΔΒΜΘ), με σκοπό να αξιοποιηθούν στοιχεία ειδικού ενδιαφέροντος (ψηφιακή πλατφόρμα, εκπαιδευτικό υλικό, θέματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, κλπ).

δ) Σε εκπαιδευτικό επίπεδο συνδέεται άμεσα με τα κρίσιμα ζητήματα της εκπαιδευτικής ασυμμετρίας και των εκπαιδευτικών ανισοτήτων. Το εκπαιδευτικό έργο στα σχολεία της χώρας χαρακτηρίζεται από ουσιαστικές διαφορές και ανισότητες κοινωνικού, οικονομικού, πολιτισμικού, μορφωτικού και γεωγραφικού χαρακτήρα, με συνέπεια η διαδικασία της αυτοαξιολόγησης να προσαρμόζεται στις ιδιαιτερότητες κάθε σχολικής μονάδας. Μέσω του έργου της ΑΕΕ θα επιδιωχθεί η αξιοποίηση των εκθέσεων αυτοαξιολόγησης των σχολείων, όπως: διαπίστωση των αδυναμιών, εντοπισμός και επίλυση των προβλημάτων, ανάδειξη των καλών πρακτικών. Ειδικά δε για τα σχολεία που ανήκουν σε μειονεκτικές περιοχές θα επιδιωχθεί η άμεση διασύνδεσή τους με οριζόντιες δράσεις και πολιτικές ενισχυτικού, υποστηρικτικού και αντισταθμιστικού χαρακτήρα του ΥΠΔΒΜΘ σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο.

Τα τελευταία χρόνια, στο διεθνή χώρο και στο πλαίσιο της ανάπτυξης των πολιτικών για την αξιολόγηση, οι μορφές της εσωτερικής αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα εμφανίζουν μια ιδιαίτερη δυναμική, ειδικά στις χώρες που χαρακτηρίζονται από αποκεντρωμένα εκπαιδευτικά συστήματα. Συνακόλουθα, το έργο της ΑΕΕ στο πλαίσιο του ιδιόμορφου συγκεντρωτισμού που χαρακτηρίζει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, συνιστά ένα καινοτόμο εγχείρημα υποστήριξης της αλλαγής δομών, διαδικασιών, σχέσεων και κουλτούρας προς την κατεύθυνση της σταδιακής αποσυγκέντρωσης και της ενίσχυσης της σχετικής αυτονομίας των σχολικών μονάδων.

Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου έχει **συστημικό** χαρακτήρα και εμπλέκει στις διαδικασίες της πολλά αλληλεξαρτώμενα στοιχεία, όπως υλικούς και άυλους πόρους (υποδομές, εξοπλισμό, μορφή και περιεχόμενο της σχολικής γνώσης, μέσα διδασκαλίας), δομές (οργανωτικές και διοικητικές), διαδικασίες (μεθόδους διδασκαλίας, παιδαγωγικές πρακτικές) πρωτοβουλίες (επιμορφωτικές δραστηριότητες, αντισταθμιστικές και υποστηρικτικές παρεμβάσεις), κ.α. Κυρίως, όμως, συνδέεται καταλυτικά με ουσιαστικές αλλαγές στην κουλτούρα των ενδοσχολικών σχέσεων και την αναμόρφωση των εκπαιδευτικών πρακτικών στο σχολείο.

Ιστορικά, από τις αρχές της δεκαετίας του '90, οι εκπαιδευτικοί αντιμετώπισαν με επιφύλαξη και κριτική στάση τις απόπειρες για τη θέσπιση συστημάτων αξιολόγησης στην εκπαίδευση. Οι σχετικές με την αξιολόγηση τραυματικές εμπειρίες του παρελθόντος στην Ελλάδα και η ταύτισή της με προσπάθειες χειραγώγησης των εκπαιδευτικών από το κράτος, έχουν δαιμονοποιήσει κάθε συζήτηση γύρω από το θέμα αυτό. Εκτιμάται ότι η υπέρβαση του προβλήματος απαιτεί τρεις βασικές προϋποθέσεις:

- Καλά σχεδιασμένο και οργανωμένο σύστημα αξιολόγησης, που θα πείθει για τις δυνατότητές του να συμβάλλει στην αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης.
- Ενεργό συμμετοχή και συνευθύνη των εκπαιδευτικών.
- Εμπέδωση στη συνείδηση των εκπαιδευτικών της αξιολόγησης, ως διαδικασίας που είναι αναπόσπαστο μέρος του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα.

Τις τελευταίες δεκαετίες εκδηλώνεται διεθνώς μεγάλο ενδιαφέρον για το ζήτημα της αξιολόγησης, η οποία παρουσιάζεται με πολλές μορφές (βλέπε Simons: 1987, Barth: 1990, Noris: 1990, Broadfoot: 1996, Solomon: 1998, Clark & Dawson: 1999, Harris: 2001, Office for Standards in Education (Ofstead): 2003, Παλαιοκρασάς κ.α.: 1997, Σολομών: 1999, Ματθαίου: 2000, Κωνσταντίνου: 2002, Λάμνιαν: 1997 & 2004, ΚΕΕ: 2004, Τσακίρη κ.α.: 2007).

Ο Σολομών (1999), ο οποίος, ως αντιπρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, άνοιξε πρώτος ερευνητικά το ζήτημα της «Συλλογικής Εσωτερικής Αξιολόγησης της Σχολικής Μονάδας» στην Ελλάδα, τονίζει ότι: «Παρ' όλη την πολυμορφία των πρακτικών αξιολόγησης μπορούμε να διακρίνουμε δύο γενικούς τύπους αξιολόγησης της εκπαίδευσης, ως προς τη θέση του φορέα που εκτελεί την αξιολόγηση σε σχέση με τη σχολική μονάδα: Την **εξωτερική αξιολόγηση** και την **εσωτερική αξιολόγηση**».

1. Η εξωτερική αξιολόγηση, η οποία παρουσιάζεται με ποικίλες μορφές, πραγματοποιείται από φορείς που ανήκουν σε ανώτερες βαθμίδες της διοίκησης ή και φορείς εκτός της διοικητικής ιεραρχίας και, τα αποτελέσματά της συχνά έχουν άμεσες συνέπειες, όπως οι προαγωγές των εκπαιδευτικών.

Η πλέον συνηθισμένη μορφή εξωτερικής αξιολόγησης είναι η **επιθεώρηση**. Κύριος στόχος της είναι ο έλεγχος της εφαρμογής της εκπαιδευτικής νομοθεσίας. Η επιθεώρηση εμφανίζει ορισμένα πλεονεκτήματα, αφού διευκολύνει τη διαμόρφωση βελτιωτικών προτάσεων ευρύτερης εμβέλειας μέσα από τη συγκρισιμότητα των κρίσεων που παρέχει, δρα ως κίνητρο για την τήρηση της εκπαιδευτικής νομοθεσίας, παρέχει κριτήρια και εξωτερική νομιμοποίηση για την υπηρεσιακή εξέλιξη των εκπαιδευτικών, πραγματοποιείται σε συγκεκριμένο και περιορισμένο χρόνο και δεν προσθέτει απασχόληση στον εκπαιδευτικό. Όμως, εμφανίζει βασικές αδυναμίες, αφού προάγει το φόβο και όχι τη συνειδητοποίηση και την αυτογνωσία των εκπαιδευτικών, προάγει τον ατομισμό και όχι το συλλογικό πνεύμα της σχολικής μονάδας, επιτρέπει να διαμορφώνεται μια τυπική, ψευδής και άδικη εικόνα για σχολεία και εκπαιδευτικούς και συχνά οδηγεί σε κρίσεις αστήρικτες και υποκειμενικές.

2. Η εσωτερική αξιολόγηση, η οποία τις τελευταίες δεκαετίες εφαρμόζεται σε όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες (στις περισσότερες περιπτώσεις παράλληλα με την εξωτερική), με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου μέσα από την ενεργοποίηση και τη συνειδητή λειτουργία των εκπαιδευτικών (Αγγλία, Ιταλία, Γερμανία, Σουηδία, Φινλανδία κ.λπ.). Στα συστήματα αυτά, η εσωτερική αξιολόγηση έχει στόχο να καταστήσει τη σχολική μονάδα προνομιούχο πλαίσιο για ανάπτυξη καινοτομιών στην εκπαίδευση και για τη διαμόρφωση και τη συνεχή ανασυγκρότηση των εκπαιδευτικών πρακτικών. Η εσωτερική αξιολόγηση παρουσιάζεται και αυτή με πολλές μορφές, με επικρατέστερους τύπους:

- Την **Ιεραρχική Εσωτερική Αξιολόγηση**, όπου οι ανώτεροι στη διοικητική ιεραρχία στο εσωτερικό της σχολικής μονάδας κρίνουν αυτούς που βρίσκονται χαμηλότερα και το αντίστροφο.

- Τη **Συλλογική Εσωτερική Αξιολόγηση ή Αυτοαξιολόγηση**, η οποία παρουσιάζεται συνήθως σε αποκεντρωμένα εκπαιδευτικά συστήματα και στηρίζεται σε μια διαφορετική λογική. Συγκεκριμένα, η αυτοαξιολόγηση ακολουθεί διαδικασίες που **σχεδιάζονται, οργανώνονται, παρακολουθούνται και αξιολογούνται από παράγοντες της σχολικής μονάδας**. Η αυτοαξιολόγηση, επειδή ακριβώς πραγματοποιείται από τους εκπαιδευτικούς, διεισδύει στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, την ανιχνεύει από μέσα και ανανοηματοδοτεί τις εκπαιδευτικές πρακτικές, συμβάλλοντας στη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου.

Η **Αυτοαξιολόγηση** έχει:

A. Ορισμένα βασικά πλεονεκτήματα, όπως:

- Ενεργοποιεί όλους τους παράγοντες της εκπαιδευτικής κοινότητας.
- Ενισχύει τις σχέσεις εμπιστοσύνης και αμοιβαιότητας μεταξύ των παραγόντων της εκπαιδευτικής κοινότητας.
- Οι εκπαιδευτικοί συνειδητοποιούν τις ιδιαίτερες συνθήκες λειτουργίας του σχολείου.
- Δημιουργεί προϋποθέσεις για πρωτοβουλίες και ανάληψη καινοτόμων δράσεων.
- Καλλιεργεί τη συνευθύνη και την αυτοδέσμευση.
- Αναδεικνύει και διαχέει θετικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες.
- Εντοπίζει αδυναμίες και δημιουργεί συνθήκες για βελτίωση.
- Δείχνει στην εκπαιδευτική ιεραρχία, με συγκεκριμένο τρόπο, τα πεδία των παρεμβάσεων.
- Μπορεί, γενικά, να συμβάλει στη βελτίωση των εκπαιδευτικών πρακτικών και στην αλλαγή της κουλτούρας του σχολείου.

B. Ορισμένες βασικές αδυναμίες, όπως:

- Ο κίνδυνος μιας καθαρά γραφειοκρατικής αντιμετώπισης της όλης διαδικασίας.
- Η πιθανότητα δημιουργίας εσωτερικών συγκρούσεων.
- Η έμφαση σε ανώδυνα ζητήματα.
- Η δημιουργία τάσεων εσωστρέφειας στις σχολικές μονάδες κ.λπ.

Με βάση τα όσα έχουν αναφερθεί, εκτιμάται ότι αρχικά στη χώρα μας πρέπει να εφαρμοστεί ένα σύστημα αυτοαξιολόγησης, προκειμένου να συμβάλει και στη δημιουργία κουλτούρας αξιολόγησης. Ωστόσο, η αυτοαξιολόγηση, στην πρακτική της εφαρμογή μπορεί:

1. να πάρει τη μορφή **μιας γραφειοκρατικής διαδικασίας που θα περιγράφει και θα αξιολογεί τη ρουτίνα του σχολείου**, με αποτέλεσμα να προσφέρει ελάχιστα στο διαρκές ζητούμενο που είναι η **βελτίωση της ποιότητας** του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας, ή
2. να **ενεργοποιήσει** το σύνολο των παραγόντων της εκπαιδευτικής κοινότητας, να **αξιοποιήσει τη φαντασία** τους, να συμβάλει στην **εφαρμογή καινοτομιών** στο σχολείο, να **αναδείξει σχεδιασμούς που θα ανοίγουν νέα πεδία** και θα **κινητοποιούν δυνάμεις**, να **ανοίξει το σχολείο** στην κοινότητα και στην κοινωνία, να δημιουργήσει ένα **Νέο Σχολείο**.

Όμως, πρέπει να απαντηθούν τα ακόλουθα κρίσιμα ερωτήματα σε σχέση με την ισχύουσα κατάσταση:

- Είμαστε ευχαριστημένοι, ως παράγοντες της εκπαιδευτικής κοινότητας, από τον τρόπο που λειτουργούν σήμερα τα σχολεία, όπου οι διαδικασίες ρουτίνας κυριαρχούν;
- Θέλουμε πραγματικά να δοκιμάσουμε, με οργανωμένο τρόπο, αλλαγές συστημικού χαρακτήρα στην εκπαίδευση;

Εκτιμούμε ότι αν το θελήσουν οι εκπαιδευτικοί, τα στελέχη της εκπαίδευσης και όλοι οι παράγοντες της εκπαιδευτικής κοινότητας, θεωρώντας ότι αυτό αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του έργου τους, μπορούν να αλλάξουν την κουλτούρα του σχολείου, να κινητοποιήσουν το σύστημα συνολικά και, τελικά, να δημιουργήσουν το Νέο Σχολείο.

Το σχέδιο αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου που προτείνεται χωρίζεται σε τέσσερα μέρη:

I. Το Γενικό Πλαίσιο, όπου αναφέρονται: η λογική του σχεδίου, ο σκοπός και οι στόχοι, η δομή και η λογική των παραμέτρων της αξιολόγησης (πεδία, τομείς, δείκτες, κριτήρια), οι πρώτες βασικές διαδικασίες, τα χρονοδιαγράμματα των πρώτων ενεργειών, ο τρόπος παράδοσης του υλικού, η δημιουργία παρατηρητηρίου αξιολόγησης, κ.λπ.).

II. Οι Διαδικασίες Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου, όπου αναφέρονται διαδικασίες, χρονοδιαγράμματα, συμμετοχή, τρόποι λήψης αποφάσεων, τρόπος αποτύπωσης αποτελεσμάτων, οι ανά τετράμηνο δραστηριότητες (ο τρόπος με τον οποίο πραγματοποιείται η γενική εκτίμηση της εικόνας του σχολείου, ο τρόπος συστηματικής αξιολόγησης συγκεκριμένων τομέων, ο προγραμματισμός των δράσεων και η ιεράρχηση των επιλογών, ο τρόπος οργάνωσης ενός σχεδίου δράσης, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση ενός σχεδίου δράσης, ο τρόπος συγκρότησης της έκθεσης αξιολόγησης και ο τρόπος αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης).

III. Η Βιβλιογραφία

IV. Το Παράρτημα, το οποίο περιλαμβάνει ενδεικτικά σχέδια δράσης, ενδεικτικά ερωτηματολόγια και ενδεικτικές φόρμες χρήσιμες για τη διευκόλυνση της διαδικασίας.

Σημείωση: Το πρώτο μέρος (γενικό πλαίσιο) παρουσιάστηκε από εκπροσώπους της επιστημονικής επιτροπής και εκπροσώπους του Υπουργείου στο **σύνολο** των σχολικών συμβούλων, των προϊσταμένων παιδαγωγικής καθοδήγησης και των περιφερειακών διευθυντών σε **πολύωρες** ενημερωτικές συναντήσεις στις έδρες των διοικητικών περιφερειών. Τις παρουσιάσεις ακολούθησαν **δυναμικές και ιδιαίτερα χρήσιμες διαβουλεύσεις**, οι οποίες αποτέλεσαν **πηγή ανατροφοδότησης** για την επιστημονική επιτροπή.

Το δεύτερο μέρος (διαδικασίες αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου) θα παρουσιαστεί από την επιστημονική επιτροπή στο σύνολο των στελεχών για **ενημέρωση, διαβούλευση και ανατροφοδότηση** σ' ένα **δεύτερο κύκλο** συναντήσεων το αμέσως προσεχές διάστημα. Η επιστημονική επιτροπή έχει την πρόθεση να **αξιοποιήσει** την εμπειρία και τη γνώση των στελεχών και να κάνει τις **απαραίτητες προσαρμογές** όπου κριθεί απαραίτητο.

I. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Γιατί ξεκινάμε από την Αυτοαξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου της Σχολικής Μονάδας;

- Οι εμπειρίες του παρελθόντος (επιθεωρητισμός) έχουν δαιμονοποιήσει την αξιολόγηση γενικά.
- Μια σοβαρή παρέμβαση στο ζήτημα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου προϋποθέτει απόκτηση εμπειριών από στελέχη και εκπαιδευτικούς στο πεδίο της αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου στη Σχολική Μονάδα.
- Η αυτοαξιολόγηση:
 - ο Κινητοποιεί όλους τους παράγοντες του Σχολείου.
 - ο Τους εμπλέκει σε κοινά αποφασισμένες δράσεις.
 - ο Τους δεσμεύει απέναντι στους προαποφασισμένους από τους ίδιους σχεδιασμούς.
 - ο Εμπεδώνει συνεργατικές συμπεριφορές.
 - ο Συγκεκριμενοποιεί προβλήματα.
 - ο Υποδεικνύει πεδία για αυτομόρφωση και επιμόρφωση.
 - ο Δεν έχει στόχο τον έλεγχο, αλλά τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου.
- Η αυτοαξιολόγηση αποτελεί προτεραιότητα στα περισσότερα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα.

2. Σκοπός και Στόχοι

Γενικός σκοπός:

- Η βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας.

Στόχοι:

- Η ανάδειξη της Σχολικής Μονάδας ως βασικού φορέα προγραμματισμού και αξιολόγησης του εκπαιδευτικού της έργου.
- Η δημιουργία κουλτούρας αξιολόγησης στα Σχολεία.
- Η απόκτηση εμπειριών από στελέχη και εκπαιδευτικούς στο πεδίο της αξιολόγησης.
- Η διαμόρφωση κουλτούρας λήψης πρωτοβουλιών για σχεδιασμό δράσεων και επίλυση προβλημάτων.
- Η συνεχής ανατροφοδότηση για το σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πολιτικής και τη συγκεκριμενοποίηση επιμορφωτικών και άλλων παρεμβάσεων.

3. Επτά κρίσιμα ερωτήματα

Προκειμένου να πετύχουμε την ικανοποίηση του Σκοπού και των Στόχων της αυτοαξιολόγησης, καλούμαστε να απαντήσουμε στα εξής επτά κρίσιμα ερωτήματα:

- Ποια είναι η ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου στο σχολείο μας σήμερα;
- Πώς αποτιμάται το τελικό αποτέλεσμα;
- Πού θέλουμε να φτάσουμε;
- Τι πρέπει και πώς πρέπει να το κάνουμε για να φτάσουμε εκεί που θέλουμε;
- Τι πρόοδο κάναμε;
- Πόσο και πώς ωφεληθήκαμε ως άτομα και ως σύνολο από την παραπάνω διαδικασία;

- Σε ποιους τομείς βελτιώθηκε η ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου και η εικόνα του σχολείου μας;

4. Αναγκαιότητες που προκύπτουν

Επιχειρώντας να απαντήσουμε στα ερωτήματα αυτά, αναδεικνύονται οι ακόλουθες αναγκαιότητες:

- Συστηματική αρχική μελέτη, διερεύνηση και αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας.
- Διατύπωση κοινά αποδεκτών στόχων και προτεραιοτήτων δράσης.
- Σχεδιασμός και υλοποίηση των κοινά αποφασισμένων δράσεων.
- Παρακολούθηση και αξιολόγηση του πραγματοποιηθέντος εκπαιδευτικού έργου.
- Ανατροφοδότηση από τα αποτελέσματα του πραγματοποιηθέντος εκπαιδευτικού έργου και καθορισμός νέων στόχων.

5. Δομή πλαισίου αξιολόγησης

Στο προτεινόμενο πλαίσιο της Αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου η σχολική πραγματικότητα προσδιορίζεται μέσα από τέσσερα κλιμακωτά επίπεδα ανάλυσης:

- A. Θεματικά Πεδία.**
- B. Τομείς ανά πεδίο.**
- Γ. Δείκτες ανά τομέα.**
- Δ. Κριτήρια ανά δείκτη.**

6. Πρώτο επίπεδο: Θεματικά Πεδία αξιολόγησης.

Σε ένα πρώτο επίπεδο, αντικείμενο αυτοαξιολόγησης αποτελούν τα ακόλουθα πέντε Θεματικά Πεδία, στα οποία αναλύεται η σχολική πραγματικότητα:

- 1ο Πεδίο: **Μέσα και Πόροι**
- 2ο Πεδίο: **Οργάνωση και Διοίκηση σχολείου**
- 3ο Πεδίο: **Κλίμα και Σχέσεις**
- 4ο Πεδίο: **Εκπαιδευτικές Διαδικασίες**
- 5ο Πεδίο: **Εκπαιδευτικά Αποτελέσματα**

7. Δεύτερο επίπεδο: Τομείς αξιολόγησης

Στο δεύτερο επίπεδο τα παραπάνω θεματικά πεδία εξειδικεύονται σε τομείς αυτοαξιολόγησης, ως εξής:

- Πεδίο 1. Μέσα και Πόροι
 Τομείς:
 - α) Υλικοτεχνική υποδομή,
 - β) Οικονομικοί Πόροι,
 - γ) Ανθρώπινο δυναμικό.
- Πεδίο 2: Οργάνωση και Διοίκηση σχολείου
 Τομείς:
 - α) Οργάνωση του σχολείου,
 - β) Διοίκηση του σχολείου,
 - γ) Αξιοποίηση Μέσων-Πόρων
- Πεδίο 3: Κλίμα και Σχέσεις
 Τομέας:

- Κλίμα και Σχέσεις στο σχολείο
- Πεδίο 4: Εκπαιδευτικές Διαδικασίες
 - Τομείς:
 - α) Εφαρμογή προγράμματος σπουδών,
 - β) Ποιότητα της διδασκαλίας,
 - γ) Οργάνωση της τάξης,
 - δ) Εκπαιδευτικές δραστηριότητες ,
 - ε) Επιμόρφωση εκπαιδευτικών.
- Πεδίο 5: Εκπαιδευτικά Αποτελέσματα
 - Τομείς:
 - α) Φοίτηση/Διαρροή,
 - β) Επίδοση/Πρόοδος μαθητών,
 - γ) Ατομική και Κοινωνική Ανάπτυξη Μαθητών.

8. Τρίτο επίπεδο: Δείκτες αξιολόγησης

- Κάθε τομέας αυτοαξιολόγησης, διακρίνεται σε επιμέρους **βασικούς δείκτες ή κατηγορίες δεικτών αυτοαξιολόγησης**.
- Ο κάθε δείκτης αντιπροσωπεύει / εκφράζει / χαρακτηρίζει / αντιστοιχεί σε συγκεκριμένες παραμέτρους που θεωρούνται καθοριστικές στην υλοποίηση του εκπαιδευτικού έργου. Ο δείκτης αποτελεί **το ουσιαστικό επίπεδο** της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου.
- Για παράδειγμα, ο τομέας «Υλικοτεχνική υποδομή» διακρίνεται, ενδεικτικά, στους δείκτες:
 - Γενικά Χαρακτηριστικά του σχολείου (είδος, θέση, μορφή κτιρίου).
 - Χώροι του σχολείου (εξωτερικοί – εσωτερικοί/αίθουσες).
 - Επίπλωση.
 - Εξοπλισμός (διδασκτικά – εποπτικά μέσα).

9. Τέταρτο επίπεδο: Κριτήρια αξιολόγησης

- Κάθε δείκτης ή κατηγορία δεικτών αποτιμάται με **κριτήρια**.
- Τα κριτήρια διακρίνονται σε **ποσοτικά** και σε **ποιοτικά** ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του δείκτη που αξιολογείται. Έτσι έχουμε κριτήρια ποσοτικής αποτίμησης και ποιοτικής αποτίμησης.
- Στην αξιολόγηση των ποσοτικών χαρακτηριστικών χρησιμοποιούνται φόρμες αποτύπωσης.
- Στην αξιολόγηση των ποιοτικών χαρακτηριστικών χρησιμοποιούνται ερωτηματολόγια και άλλες τεχνικές ανάλυσης πληροφοριών.
- Στο προηγούμενο παράδειγμα της υλικοτεχνικής υποδομής:
 - Ενδεικτικά ποσοτικά κριτήρια του δείκτη «αίθουσες» είναι:
 - αριθμός αιθουσών,
 - επιφάνεια αιθουσών ανά μαθητή,
 - επιφάνεια γραφείου εκπαιδευτικών ανά εκπαιδευτικό, κτλ.
 - Τα αντίστοιχα ποιοτικά κριτήρια αξιολόγησης του δείκτη «αίθουσες» είναι:
 - επάρκεια,
 - καταλληλότητα,
 - λειτουργικότητα,
 - ασφάλεια.

10. Διαδικασία υλοποίησης του έργου της αξιολόγησης στα σχολεία

- Το έργο συνιστά μια δυναμική **διαδικασία** η οποία βασίζεται στην **ανάπτυξη ουσιαστικών σχέσεων συνεργασίας και ανατροφοδότησης** μεταξύ όλων των παραγόντων της εκπαιδευτικής κοινότητας.
- Το έργο προβλέπεται να εφαρμοστεί αρχικά σε ορισμένο αριθμό σχολείων.
- Οι σχολικοί σύμβουλοι Π/θμιας και Δ/θμιας εκπ/σης, θα έχουν την ευθύνη παρακολούθησης της υλοποίησης του έργου της αυτοαξιολόγησης και θα παρεμβαίνουν συμβουλευτικά όπου χρειάζεται, έχοντας άμεση συνεργασία με την Περιφέρεια και την Επιστημονική Επιτροπή.
- Προβλέπονται επιμορφωτικές συναντήσεις σε τοπικό και σε ενδοσχολικό επίπεδο από τους Σχολικούς Συμβούλους και από μέλη της επιστημονικής ομάδας, όπου κριθεί αναγκαίο.
- Τη βασική ευθύνη για την εφαρμογή του έργου της αυτοαξιολόγησης στις σχολικές μονάδες έχουν ο **διευθυντής** και ο **σύλλογος διδασκόντων**.
- Η υλοποίηση του έργου θα πραγματοποιηθεί με ομάδες εργασίας από μέλη του συλλόγου διδασκόντων.
- Οι διευθυντές των σχολείων, οι σχολικοί σύμβουλοι και η επιστημονική ομάδα, για τις ανάγκες της πρώτης αυτής παρέμβασης, θα υποβάλλουν εκθέσεις, στις οποίες θα αποτυπώνονται όλες οι δράσεις του προγράμματος.
- Η Επιστημονική Επιτροπή θα υποβάλλει ετήσια έκθεση στην οποία:
 - ο Θα αποτυπώνονται οι επιμέρους δράσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά την εφαρμογή του έργου.
 - ο Θα αξιολογείται η πρόοδος του έργου με βάση ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία (ενδιάμεσες και τελικές αξιολογήσεις).

11. Διανομή υλικού

- Η διανομή του απαραίτητου υλικού στα σχολεία (ενδεικτικά σχέδια δράσης, φόρμες, ερωτηματολόγια, κλπ) θα γίνεται σταδιακά.
- **Το συνολικό υλικό της ΑΕΕ θα υπόκειται σε συνεχή ανατροφοδότηση** από τα στελέχη και τους εκπαιδευτικούς των σχολικών μονάδων, γεγονός που θα δίνει τη δυνατότητα αναπροσαρμογών **ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε σχολείου**.

12. Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης

Το αρχικό στάδιο της εφαρμογής του προγράμματος περιλαμβάνει:

Μήνες	Δράσεις
Απρίλιος – Ιούνιος 2010	▪ Αναλυτική ενημέρωση των στελεχών για το πρόγραμμα της ΑΕΕ από το Υπουργείο Παιδείας και την επιστημονική επιτροπή.
Ιούνιος - Σεπτέμβριος 2010	▪ Επιμορφωτικά σεμινάρια για τους Σχολικούς Συμβούλους από την επιστημονική επιτροπή.
Σεπτέμβριος 2010	▪ Επιμορφώσεις των διευθυντών και των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων από τους σχολικούς συμβούλους σε τοπικό και σε ενδοσχολικό επίπεδο.

13. Παρατηρητήριο Αξιολόγησης

Προβλέπεται η δημιουργία **Παρατηρητηρίου Αξιολόγησης** σε εθνικό επίπεδο ως μιας σταθερής δομής ενίσχυσης των δράσεων της ΑΕΕ, με σκοπό :

- τη συνεχή παρακολούθηση των εξελίξεων σε ζητήματα αξιολόγησης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και την επεξεργασία σχετικών στοιχείων και μελετών.
- την υποστήριξη της βιωσιμότητας και της καλής λειτουργίας του έργου.
- την επιστημονική υποστήριξη των Σχολικών Συμβούλων, των Διευθυντών και των εκπαιδευτικών στα θέματα της ΑΕΕ.
- τις ανταλλαγές τεχνογνωσίας, εμπειρίας και διάχυσης **καλών πρακτικών** σε εξειδικευμένα ζητήματα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου στα σχολεία της χώρας.

14. Δομή και διάρθρωση των θεματικών πεδίων αυτοαξιολόγησης

Στη συνέχεια, παρουσιάζουμε αναλυτικά όλους τους τομείς, δείκτες και κριτήρια αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου ανά πεδίο. **Η παρουσίαση είναι ενδεικτική και μπορούν να γίνουν προσθήκες και αλλαγές στο πλαίσιο της κριτικής ανατροφοδότησης με τις σχολικές μονάδες, οι οποίες καλούνται να συμβάλλουν στην τελική διαμόρφωση δεικτών και κριτηρίων με βάση τις ιδιαιτερότητες και το προφίλ του κάθε σχολείου.**

1ο Πεδίο: Μέσα και Πόροι

Τομείς	Δείκτες	Κριτήρια
Υλικοτεχνική υποδομή.	▪ <i>Γενικά χαρακτηριστικά του σχολείου.</i>	▪ Είδος, θέση, χαρακτηριστικά κτιρίου, κ.α.
	▪ <i>Εσωτερικοί - Εξωτερικοί Χώροι του σχολείου.</i>	▪ Αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια, βιβλιοθήκη, κ.α.
	▪ <i>Επίπλωση του σχολείου.</i>	▪ Έπιπλα αιθουσών, γραφείων, κ.α.
	▪ <i>Εξοπλισμός του σχολείου.</i>	▪ Διδακτικά - εποπτικά μέσα.
	▪ <i>Άλλο:</i>	▪
Οικονομικοί Πόροι.	▪ <i>Κατανομή εσόδων / δαπανών.</i>	▪ Κατανομή εσόδων ανά κατηγορία πηγών (κρατικές επιχορηγήσεις, κληροδοτήματα κ.λπ.) και προβλεπόμενης δαπάνης (ποσοστά % επί του συνόλου των εσόδων).
		▪ Κατανομή πραγματοποιηθεισών δαπανών ανά κατηγορία δαπάνης (ποσοστά % επί του συνόλου των δαπανών).
	▪ <i>Αναλογία εσόδων/δαπανών</i>	▪ Αναλογία εσόδων/μαθητή (ανά κατηγορία πηγών και συνολικά).
		▪ Αναλογία πραγματοποιηθεισών δαπανών/μαθητή (ανά κατηγορία δαπάνης και συνολικά).
		▪ Αναλογία πραγματοποιηθεισών/προβλεπόμενων δαπανών (ανά κατηγορία δαπάνης και συνολικά).
		▪ Άλλο:
Ανθρώπινο δυναμικό.	▪ <i>Γενικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών.</i>	▪ Αριθμός/ιδιότητα/θέση/ειδικότητα των εκπαιδευτικών.
	▪ <i>Εμπειρία και έργο των εκπαιδευτικών.</i>	▪ Επαγγελματική εμπειρία, σπουδές, επιστημονικό, διδακτικό, διοικητικό έργο των εκπαιδευτικών.
	▪ <i>Ποσοστιαίες αναλογίες εκπαιδευτικών.</i>	▪ Αναλογίες εκπαιδευτικών ανά ιδιότητα, θέση, ειδικότητα, αναλογίες εκπαιδευτικών – μαθητών.
	▪ <i>Άλλο:</i>	▪

2ο Πεδίο: Οργάνωση & Διοίκηση σχολείου

Τομείς	Δείκτες	Κριτήρια
Οργάνωση του σχολείου.	▪ <i>Εφαρμογή Σχολικού Προγράμματος.</i>	▪ Αριθμός ημερών κανονικής πραγματοποιηθείσας λειτουργίας του σχολείου (σε μηνιαία & ετήσια βάση).
		▪ Αναλογία πραγματοποιηθεισών ωρών διδασκαλίας προς προγραμματισμένες ώρες διδασκαλίας κατά τμήμα και μάθημα (σε μηνιαία & ετήσια βάση).
		▪ Συμμετοχή στις διαδικασίες προγραμματισμού και στη διαμόρφωση-εφαρμογή του σχολικού προγράμματος.
	▪ <i>Άλλο:</i>	▪
Διοίκηση του σχολείου.	▪ <i>Συντονισμός σχολικής ζωής.</i>	▪ Αριθμός συνεδριάσεων κατά θέμα και χρόνος συνεδρίασης του Συλλόγου Διδασκόντων (σε μηνιαία & ετήσια βάση).
		▪ Αριθμός ομάδων εργασίας κατά θέμα, συντονισμός, λειτουργία και εκθέσεις αποτελεσμάτων.
		▪ Συμμετοχή στην άσκηση διοικητικού έργου, στην εκπόνηση σχεδίων δράσης, στις διαδικασίες συντονισμού και αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου.
	▪ <i>Άλλο:</i>	▪
Μέσα-Πόροι.	▪ <i>Αξιοποίηση Μέσων-Πόρων.</i>	▪ Ποσά που διατέθηκαν για κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών του σχολείου.
		▪ Χρήση του κτιρίου για δραστηριότητες ή εκδηλώσεις από άλλους φορείς.
		▪ Χρήση χώρων εκτός σχολείου για μαθήματα, δραστηριότητες ή εκδηλώσεις του σχολείου.
	▪ Συμμετοχή σε ενέργειες αξιοποίησης πόρων.	▪
	▪ <i>Άλλο:</i>	▪

3ο Πεδίο: Κλίμα & Σχέσεις στο Σχολείο

Τομείς	Δείκτες	Κριτήρια
Κλίμα και Σχέσεις στο σχολείο.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Σχέσεις μεταξύ Εκπαιδευτικών.</i> ▪ <i>Άλλο:</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αριθμός συναντήσεων του Συλλόγου Διδασκόντων ετησίως.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αριθμός συναντήσεων ομάδων-τομέων εργασίας εκπαιδευτικών.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Χρόνος συναντήσεων ανά θεματική περιοχή.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Σχέσεις μεταξύ Εκπαιδευτικών – Μαθητών.</i> ▪ <i>Άλλο:</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αριθμός συναντήσεων του Συλλόγου Διδασκόντων με τους εκπροσώπους των μαθητών.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ύπαρξη ομίλων και ομάδων δραστηριοτήτων μαθητών κατά θεματικό αντικείμενο.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών σε πρωτοβουλίες για την βελτίωση της σχολικής κοινότητας.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών σε εκπαιδευτικές καινοτομίες και προαιρετικά προγράμματα.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Σχέσεις μεταξύ Σχολείου – Γονέων.</i> ▪ <i>Άλλο:</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αριθμός συναντήσεων του Συλλόγου Διδασκόντων με το Σύλλογο γονέων.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Μορφή, αριθμός και χρόνος συναντήσεων των εκπαιδευτικών με τους γονείς.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμμετοχή εκπαιδευτικών και γονέων σε πρωτοβουλίες για την βελτίωση της σχολικής κοινότητας.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Σχέσεις μεταξύ Σχολείου - Δήμου/ Σχολικής Επιτροπής.</i> ▪ <i>Άλλο:</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Μορφή, αριθμός και χρόνος συναντήσεων με τη Σχολική Επιτροπή.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμμετοχή σε οργανωμένες δράσεις προς την τοπική κοινωνία.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ 		

4ο Πεδίο: Εκπαιδευτικές Διαδικασίες

Τομείς	Δείκτες	Κριτήρια
Εφαρμογή προγράμματος σπουδών.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Επίτευξη μαθησιακών στόχων</i> ▪ <i>Άλλο:</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποσοστό τήρησης ωρολογίου προγράμματος ανά γνωστικό αντικείμενο και ανά τμήμα.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποσοστό ύλης του Προγράμματος Σπουδών που διδάχθηκε ανά γνωστικό αντικείμενο και ανά τμήμα μαθητών.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Βαθμός επίτευξης στόχων του Προγράμματος Σπουδών ανά γνωστικό αντικείμενο και ανά τμήμα μαθητών.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪
Ποιότητα της διδασκαλίας.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Ανάπτυξη και εφαρμογή διδακτικών πρακτικών.</i> ▪ <i>Άλλο:</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ανάπτυξη σχεδίων διδασκαλίας.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αξιοποίηση του χρόνου και εφαρμογή διδακτικών μεθόδων (μαθητοκεντρική, εξατομικευμένη, ομαδοσυνεργατική, σχέδια εργασίας κ.ά) ανάλογα με τους στόχους του μαθήματος, με σκοπό την ανάπτυξη ποικίλων δεξιοτήτων των μαθητών (λόγου και επικοινωνίας, ανάλυσης-σύνθεσης, επίλυσης προβλημάτων, συνεργασίας, κ.α.)
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αξιοποίηση της υλικοτεχνικής και τεχνολογικής υποδομής του σχολείου στη διδασκαλία και εμπλουτισμός με τη χρήση πολλαπλών διδακτικών πηγών.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪
Οργάνωση της τάξης.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Ανάπτυξη παιδαγωγικών σχέσεων</i> ▪ <i>Εφαρμογή παιδαγωγικών πρακτικών και αξιολόγησης των μαθητών</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Στρατηγικές οργάνωσης της τάξης.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ανάπτυξη των παιδαγωγικών σχέσεων.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αξιολόγηση και ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής πράξης.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Διαμόρφωση και ενημέρωση φακέλου μαθητή με εργασίες, γραπτές δοκιμασίες.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Εφαρμογή μορφών αξιολόγησης μαθητών (γραπτή, προφορική).
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ατομικές και ομαδικές εργασίες.
Εκπαιδευτικές δραστηριότητες.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Ανάπτυξη και εφαρμογή δραστηριοτήτων και παρεμβάσεων.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αριθμός/μορφή ενδοσχολικών και εξωσχολικών δραστηριοτήτων που αφορούν συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα (εργαστήρια, εκθέσεις, ομιλίες μαθητών, ομιλίες- συζητήσεις επιστημόνων με μαθητές κ.λπ.)
		<ul style="list-style-type: none"> ▪
Επιμόρφωση εκπαιδευτικών.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Ανάπτυξη και συμμετοχή σε επιμορφωτικά σεμινάρια..</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αριθμός & είδος ενδοσχολικών επιμορφώσεων ανά γνωστικό αντικείμενο ή θεματική περιοχή.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμμετοχή σε επιμορφώσεις ως επιμορφούμενος ή/και ως επιμορφωτής.

5ο Πεδίο: Εκπαιδευτικά Αποτελέσματα

Τομείς	Δείκτες	Κριτήρια
Φοίτηση και Διαρροή μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Παρακολούθηση της φοίτησης και της εκπαιδευτικής διαρροής</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποσοστό (%) των μαθητών κατά φύλο, τάξη και συνολικά σχετικά με τη φοίτηση, τις μετεγγραφές από και προς το σχολείο, τη διακοπή της φοίτησης, την απόρριψη λόγω απουσιών, την παραπομπή στο Σεπτέμβριο, κα).
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Άλλο:
Επίδοση και Πρόοδος μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Παρακολούθηση των επιτευγμάτων των μαθητών</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αναλυτική και συγκριτική παρουσίαση των επιδόσεων των μαθητών κατά μάθημα, τάξη, τμήμα και φύλο (βελτίωση, στασιμότητα, απόρριψη, επανεξέταση).
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Άλλο:
Ατομική και Κοινωνική Ανάπτυξη Μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Ενισχυτικές, Υποστηρικτικές και Αντισταθμιστικές Παρεμβάσεις</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Λειτουργία ειδικών προγραμμάτων για ορισμένες κατηγορίες μαθητών (ενισχυτική διδασκαλία, τμήματα υποδοχής, τμήματα ένταξης) ή για την οργάνωση προαιρετικών μαθημάτων.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενίσχυση της κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης των μαθητών, της αίσθησης εμπιστοσύνης και ασφάλειας μαθητών και γονέων στο έργο του σχολείου.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποσοστό αλλοδαπών μαθητών ανά τμήμα που ολοκλήρωσαν επιτυχώς την τάξη.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποσοστό μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ανά τμήμα που ενσωματώθηκαν επιτυχώς).
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Άλλο: 	

II. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

1. Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής

- Η διαδικασία της αυτο-αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου μιας σχολικής μονάδας πραγματοποιείται σε επάλληλους κύκλους καθορισμένης διάρκειας.
- Η ολοκλήρωση ενός από τους επάλληλους κύκλους αξιολόγησης του Ε. Ε. μιας Σ. Μ. απαιτεί χρονικό διάστημα μιας **διετίας**.
- Κάθε διετής κύκλος αξιολόγησης αποτελείται από **τέσσερα** βασικά στάδια εφαρμογής, διάρκειας ενός **τετραμήνου**, και συνδέεται με διακριτούς επιμέρους στόχους.
- Η υλοποίηση ενός σχεδίου δράσης συνεχίζεται ακόμη και όταν αποτιμούμε επιμέρους δράσεις του.
- Είναι αυτονόητο ότι οι μεγαλύτερες δυσκολίες παρουσιάζονται κατά τη διαδικασία εφαρμογής του πρώτου κύκλου αξιολόγησης.

2. Ποιοι συμμετέχουν στις διαδικασίες και πώς αυτές εκτυλίσσονται

- Οι διαδικασίες αρχίζουν με τον ορισμό των συμμετεχόντων στην ολομέλεια.
- Στην ολομέλεια συμμετέχουν ο Δ/ντής και οι εκπαιδευτικοί της σχολικής μονάδας. Καλό θα ήταν να προσκληθούν **με απόφαση του συλλόγου διδασκόντων** ως μέλη της ολομέλειας και οι εκπρόσωποι των γονέων και των μαθητών (στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση) που ορίζονται από τα συλλογικά τους όργανα, ή το σύλλογο διδασκόντων.
- Η συμμετοχή ή μη των γονέων και των μαθητών καθορίζεται από το σύλλογο διδασκόντων, με κριτήριο το ενδιαφέρον την ικανότητα και τη δέσμευσή τους για ουσιαστική συμμετοχή στη διαδικασία ενός φάσματος θεμάτων.
- Σε ολιγομελείς συλλόγους διδασκόντων η συμμετοχή των γονέων και των μαθητών είναι αναλογική και δεν μπορεί να υπερβαίνει συνολικά τον αριθμό των εκπαιδευτικών. Θεωρείται χρήσιμη η εμπλοκή των γονέων και των μαθητών, προκειμένου η εικόνα που θα προκύψει για το σχολείο να είναι συνθετότερη και εγκυρότερη.
- Σε πολυμελείς συλλόγους διδασκόντων μπορεί να αυξάνεται και ο αριθμός των εκπροσώπων των γονέων και των μαθητών.
- Προτείνεται ο αριθμός των εκπροσώπων των γονέων και των μαθητών, αθροιστικά, να μην υπερβαίνει τον αριθμό των μελών του συλλόγου διδασκόντων, εκτός εάν ο σύλλογος διδασκόντων αποφασίσει διαφορετικά.
- Ανάλογα με τον αριθμό των μελών και τις ανάγκες του σχολείου συγκροτούνται ομάδες εργασίας, στις οποίες η ολομέλεια αναθέτει συγκεκριμένο έργο.
- Σε κάθε ομάδα εργασίας, ανάλογα με το αντικείμενο και τις συνθήκες, μπορεί να συμμετέχει και εκπρόσωπος των γονέων και των μαθητών. Αν αυτό δεν είναι δυνατόν συμμετέχει εκπρόσωπος είτε των γονέων είτε των μαθητών.
- Όταν η ολομέλεια το αποφασίσει, είναι δυνατή η ταυτόχρονη συμμετοχή ενός μέλους της σε περισσότερες της μιας ομάδες εργασίας. Ωστόσο, η συμμετοχή σε δεύτερη ή τρίτη ομάδα θα είναι επικουρική.
- Στις εργασίες της ολομέλειας ένα μέλος (δεν είναι απαραίτητο να είναι ο Δ/ντής) επιλέγεται και αναλαμβάνει το ρόλο του συντονιστή και κάποιο άλλο μέλος αναλαμβάνει το έργο της τήρησης των πρακτικών.
- Προτείνεται η συστηματική καταγραφή των σημαντικών εργασιών της ομάδας και η χρήση ημερολογίου.

- Εκτιμάται ότι με οργανωμένη συζήτηση των συμμετεχόντων και προετοιμασμένες εισηγήσεις των ομάδων, η ολοκλήρωση των εργασιών ενός τετραμήνου δεν απαιτεί περισσότερες από 3-4 συνεδριάσεις.

3. Πώς παίρνονται οι αποφάσεις

- Στην αρχή κάθε τετραμήνου αποφασίζεται ο τρόπος εργασίας και η διαίρεση ή όχι των συμμετεχόντων σε ομάδες εργασίας, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους και τις ιδιαίτερες γνώσεις τους που σχετίζονται με τον υπό διερεύνηση τομέα.
- Ο προγραμματισμός των εργασιών και η επιλογή των τομέων που θα **διερευνηθούν ενδεδειγμένα** (βλέπε ενότητα 6) εξαρτάται και από τον συνολικό αριθμό των συμμετεχόντων.
- Ορίζονται οι συντονιστές, οι πρακτικογράφοι και το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης της κάθε εισήγησης προς την ολομέλεια.
- Καταγράφονται οι αιτιολογημένες απόψεις των συμμετεχόντων.
- Η αξιοποίηση των διαθέσιμων στη σχολική μονάδα στατιστικών και άλλων στοιχείων, σχετικά με τη φοίτηση των μαθητών, τα αποτελέσματα των εξετάσεων κ.λπ., κρίνεται απαραίτητη.
- Τα μέλη της κάθε ομάδας, σε μία ή το πολύ δύο συνεδρίες, παραθέτουν τις απόψεις τους για κάθε τομέα του εκπαιδευτικού έργου (π.χ. γενική εκτίμηση για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται το σχολείο).
- Στόχος είναι η διατύπωση θέσεων για κάθε τομέα του ΕΕ, μετά από διάλογο και διαπραγμάτευση, που θα έχει την αποδοχή όλων των συμμετεχόντων.
- Επισημαίνονται π.χ. τα αξιόλογα επιτεύγματα και οι προβληματικές περιοχές του ΕΕ της σχολικής μονάδας, καθώς και περιοχές που οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι πρέπει να διερευνηθούν συστηματικότερα.
- Η ποιότητα του διαλόγου, ο σεβασμός των δεδομένων και η ορθολογική τεκμηρίωση των επιχειρημάτων εξασφαλίζει και την εγκυρότητα της συνολικής διαδικασίας.
- Η εργασία για κάθε τομέα ολοκληρώνεται με την καταγραφή της κοινά αποδεκτής θέσης της **ομάδας**, καθώς και μειωθηφικών απόψεων σε σημαντικά ζητήματα, όταν αυτές αιτιολογούνται επαρκώς (η καταγραφή απαιτεί τη σύμφωνη γνώμη ενός ακόμη μέλους της ομάδας, πέραν αυτού που τη διατυπώνει, ακόμη και όταν ο δεύτερος δεν την υιοθετεί).
- Σε συνεδρίαση της **ολομέλειας** των συμμετεχόντων παρουσιάζονται και αναλύονται τα αποτελέσματα των ομάδων εργασίας από τους συντονιστές των ομάδων.
- Στόχος είναι η καταγραφή μιας ενιαίας θέσης.
- Η Ενιαία αυτή θέση, ή και τυχόν μειωθηφούσες, θα συμπεριληφθεί στην ετήσια ή την τελική έκθεση αξιολόγησης του ΕΕ της σχολικής μονάδας.
- Για να συμπεριληφθούν στην έκθεση μειωθηφούσες απόψεις, πρέπει να το αποδεχθεί το ένα τρίτο των μελών της ολομέλειας, ακόμη και όταν δεν συμφωνεί με την ουσία της άποψης.

4. Πώς αποτυπώνονται τα αποτελέσματα της συζήτησης

- Τα αποτελέσματα της συζήτησης, για την εικόνα του σχολείου π.χ., αποτυπώνονται με τη χρήση τετράβαθμης αριθμητικής κλίμακας (1-4) για κάθε περιοχή του εκπαιδευτικού έργου, όπου:
 - ο 4 = πολύ καλή (εικόνα χωρίς προβλήματα),
 - ο 3 = καλή (τα θετικά στοιχεία περισσότερα από τα αρνητικά),

- 2 = μέτρια (τα προβλήματα είναι περισσότερα από τα θετικά στοιχεία),
- 1 = προβληματική (αρκετά σοβαρά προβλήματα).
- Στην περίπτωση που δεν επιτευχθεί συναίνεση για τον όποιο τομέα, καταγράφονται τα δύο «πλειοψηφικά» αποτελέσματα της ομάδας.
- Στην περίπτωση που η ολομέλεια διαμορφώνει διαφορετική γνώμη από ομόφωνη απόφαση της ομάδας, για να καταγραφεί, απαιτείται η αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων της ολομέλειας.

5. Ποιος έχει τη γενική ευθύνη

- Τη γενική ευθύνη για την οργάνωση, την υποστήριξη, και το συντονισμό της αξιολόγησης του ΕΕ της σχολικής μονάδας έχει ο διευθυντής του σχολείου.
- Ο διευθυντής ορίζει τις ημερομηνίες για τις συνεδρίες της ολομέλειας και συντονίζει τη συζήτηση σ' αυτές.
- Μετέχει στις συνεδρίες της κάθε ομάδας για την επιλογή των συντονιστών και των πρακτικογράφων.
- Υποστηρίζει τις εργασίες και διευκολύνει τους συμμετέχοντες στην κάθε ομάδα για την ανάπτυξη της διαδικασίας (π.χ. πρόσβαση στα αρχεία του σχολείου).
- Ο διευθυντής έχει την ευθύνη για τη δημιουργία θετικού κλίματος, το οποίο προάγει τη συνεργασία των συμμετεχόντων, καθώς και για την πρόοδο των εργασιών της ομάδας.
- Στην εξαιρετική περίπτωση που μια ομάδα δεν ανταποκρίνεται στις ευθύνες που έχει αναλάβει, ακόμη και ύστερα από συναινετικού χαρακτήρα παρεμβάσεις του διευθυντή, ο διευθυντής συγκαλεί την ολομέλεια και διαφοροποιεί τη σύνθεση της ομάδας.
- Οι όποιες παρεμβάσεις πρέπει να είναι διακριτικές και σε συνεννόηση με τον υπεύθυνο σχολικό σύμβουλο.

6. Ποιες είναι οι δραστηριότητες του πρώτου τετραμήνου

- Απαντώντας στο ερώτημα «ποια είναι η ποιότητα του ΕΕ στο σχολείο μας σήμερα», προτείνονται δύο διαφορετικού τύπου προσεγγίσεις:
 - 6.1. Μια γενική εκτίμηση της εικόνας του σχολείου.
 - 6.2. Μια ενδελεχής διερεύνηση επιλεγμένων τομέων, η οποία αποτελεί και την πρώτη συστηματική αξιολόγηση του ΕΕ της σχολικής μονάδας.

6.1. Γενική εκτίμηση της εικόνας του σχολείου

- Η πρώτη αναφέρεται σε μια γενική εκτίμηση της εικόνας του σχολείου στο σύνολο των πεδίων και τομέων που συνθέτουν την ποιότητα του ΕΕ.
- Η εκτίμηση αυτή δίνει τη δυνατότητα στα μέλη της σχολικής κοινότητας να αποκτήσουν μια συνολική εικόνα της κατάστασης του σχολείου.
- Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αυτής αναδεικνύονται τα αξιόλογα επιτεύγματα του σχολείου και επισημαίνονται οι αδυναμίες.
- Η γενική αυτή εκτίμηση επαναλαμβάνεται, **μόνον όταν η ολομέλεια κρίνει ότι έχει λόγους να επανεκτιμήσει την κατάσταση.**

6.2. Συστηματική αξιολόγηση επιλεγμένων τομέων

- Η δεύτερη προσέγγιση αναφέρεται σε μια **συστηματική και σε βάθος αξιολόγηση** κάποιων τομέων, με επιλεγμένους δείκτες και κριτήρια, προκειμένου να περάσουμε

από την «απλή εντύπωση» στην «έγκυρη γνώση» συγκεκριμένων διαστάσεων του ΕΕ.

- Η επιλογή των τομέων (2 τουλάχιστον τομέων ανάλογα με τον αριθμό των συμμετεχόντων) βασίζεται είτε στη γενική εκτίμηση της εικόνας του σχολείου είτε προκύπτει από περιφερειακές ή εθνικές προτεραιότητες.
- Οι τομείς που διερευνώνται συστηματικά επανεπιλέγονται μόνο όταν η ολομέλεια έχει σοβαρούς λόγους να το κάνει και, πάντως, όχι πριν ολοκληρωθεί ένας επιπλέον κύκλος αξιολόγησης.
- Είναι αυτονόητο ότι στα μονοθέσια ή και διθέσια σχολεία της πρωτοβάθμιας η συστηματική αξιολόγηση μπορεί να εφαρμοστεί μόνο αν οι συνθήκες το επιτρέπουν (π.χ. ουσιαστική συμμετοχή και άλλων παραγόντων της σχολικής κοινότητας, ύστερα από πρόταση του εκπαιδευτικού / των εκπαιδευτικών).
- Στον αριθμό αυτό δεν περιλαμβάνονται τομείς όπως «υλικοτεχνική υποδομή», «οικονομικοί πόροι», «ανθρώπινο δυναμικό» κ.λπ., για τους οποίους συγκεντρώνονται εύκολα στοιχεία από το αρχείο του σχολείου (επιπλέον, πολλά από τα στοιχεία αυτά δεν αλλάζουν κάθε χρονιά, όπως για παράδειγμα ο αριθμός των αιθουσών διδασκαλίας).
- Αντίθετα, τομείς όπως «διδασκτική διαδικασία», «μαθησιακή διαδικασία», «σχέσεις εκπαιδευτικών-μαθητών» κ.λπ. απαιτούν συνθετότερη διερεύνηση (π. χ. κατασκευή εργαλείων, συλλογή δεδομένων κ.λπ.).
- Γονείς και μαθητές, ύστερα από απόφαση του συλλόγου διδασκόντων και ανάλογα με τη φύση τής υπό διερεύνηση περιοχής, μπορεί να αξιοποιούνται είτε ως συνεργάτες είτε ως πηγές άντλησης πληροφοριών.
- Η προσέγγιση αυτή επιτρέπει τη σε βάθος μελέτη ζητημάτων, τα οποία τις περισσότερες φορές αποδεικνύονται συνθετότερα από ό,τι η γενική εκτίμηση δείχνει.
- Όταν αποκτηθούν εμπειρίες και κατακτηθούν αυτοματισμοί στις διαδικασίες, η σχολική μονάδα μπορεί να συνεχίζει παράλληλα τη συστηματική διερεύνηση και άλλων τομέων στο 2^ο, 3^ο ή 4^ο τετράμηνο.
- Στις αρχές Σεπτεμβρίου θα έχουν διαμορφωθεί από την επιστημονική επιτροπή και θα έχουν σταλεί στις περιφέρειες οι απαραίτητες ενδεικτικές φόρμες, καθώς και λεπτομερείς οδηγίες συμπλήρωσης.

6. 2. 1. Διαδικασίες συστηματικής αξιολόγησης τομέων του ΕΕ του σχολείου

- Η ολομέλεια επιλέγει τους τομείς που κρίνει ότι, κατά προτεραιότητα, χρήζουν συστηματικής διερεύνησης.
- Επισημαίνει τις πτυχές που θα διερευνηθούν σε κάθε τομέα, θέτοντας τα ερευνητικά ερωτήματα.
- Επιλέγει τους δείκτες ποιότητας και **ορίζει τα κριτήρια** που θεωρεί ότι συγκροτούν την ποιότητα στον κάθε δείκτη.
- Τα **κριτήρια** αυτά θα χρησιμοποιηθούν για **σύγκριση** με τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από τη συστηματική αξιολόγηση και για την εξαγωγή συμπερασμάτων.
- Αποφασίζει ποιες είναι οι καταλληλότερες πηγές για την άντληση των πληροφοριών (π.χ. θα είναι οι γονείς και οι μαθητές;).
- Ορίζει τις τεχνικές που προσφέρονται περισσότερο για τη συλλογή των πληροφοριών (π.χ. συζητήσεις στην ολομέλεια, ερωτηματολόγια, παρατήρηση, εξέταση εργασιών των μαθητών, ανάλυση εγγράφων κ.λπ.).
- Αξιοποιεί, όπου είναι δυνατόν, πληροφορίες που είναι ήδη διαθέσιμες στο σχολείο.

- Η επιστημονική επιτροπή θα προτείνει **ενδεικτικά ερευνητικά εργαλεία για τη συλλογή των δεδομένων**, τα οποία η κάθε σχολική μονάδα θα προσαρμόζει στις δικές της ανάγκες.
 - Κατανέμει συγκεκριμένες δραστηριότητες σε ομάδες και μέλη.
 - Ορίζει το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης της διερεύνησης του τομέα.
6. 2. 2. *Δράσεις των ομάδων εργασίας κατά τη διαδικασία συστηματικής αξιολόγησης*
- Τα μέλη της κάθε ομάδας κατασκευάζουν, όπου αυτό απαιτείται και με βάση ενδεικτικά υποδείγματα, τα κατάλληλα εργαλεία για την άντληση των πληροφοριών (ερωτηματολόγιο, σχέδιο συνέντευξης, σχέδιο παρατήρησης, κ.λπ.).
 - Προχωρούν στη συλλογή και την ανάλυση των δεδομένων.
 - Καταγράφουν τη διαδικασία και τα αποτελέσματα που προέκυψαν, προχωρώντας και σε μια πρώτη ερμηνεία των αποτελεσμάτων.
 - Μεταφέρουν τα αποτελέσματα και την πρώτη ερμηνεία τους στην ολομέλεια.
6. 2. 3. *Ολοκλήρωση της διαδικασίας-τελική απόφαση της ολομέλειας*
- Η ολομέλεια ακούει την εισήγηση της ομάδας και μελετά τα δεδομένα λαμβάνοντας υπόψη τις ερμηνείες της ομάδας.
 - Συνθέτει τις ερμηνείες, αξιολογώντας τις τεχνικές που εφαρμόστηκαν και τις πηγές από τις οποίες αντλήθηκαν τα δεδομένα.
 - Σε περίπτωση διαφωνιών, προσπαθεί να καταλήξει σε **ενιαία θέση**, εξαντλώντας την επιχειρηματολογία.
 - Όταν παρά τις προσπάθειες αυτό δεν επιτευχθεί, καταγράφονται οι δύο πλειοψηφούσες απόψεις.
 - Ολοκληρώνει τη διαδικασία της συστηματικής αξιολόγησης **συγκρίνοντας τα αποτελέσματα με τα κριτήρια που αρχικά έθεσε για την ποιότητα** του ΕΕ στον κάθε δείκτη.
 - Διατυπώνει τις δυνατές και τις αδύνατες πτυχές του ΕΕ συγκεκριμένων τομέων του σχολείου με βάση τη **συστηματική αξιολόγηση**.
7. **Ποιες είναι οι δραστηριότητες του δευτέρου τετραμήνου**
- Με βάση τα αποτελέσματα της γενικής εκτίμησης και συστηματικής αξιολόγησης ορισμένων τομέων του ΕΕ, το σχολείο επιχειρεί να απαντήσει στο ερώτημα «πού θέλουμε να φτάσουμε». Έτσι, προχωρεί στον προγραμματισμό συγκεκριμένων δράσεων.

7. 1. Προγραμματισμός δράσεων-λογικές των επιλογών

- Το σχολείο **προγραμματίζει** τις δράσεις του, αφού θέσει και ιεραρχήσει τους **στόχους** που θεωρεί απαραίτητους και ρεαλιστικούς για τη βελτίωση της ποιότητας του ΕΕ σε επιλεγμένα πεδία και τομείς.
- Έμφαση δίνεται στην ενσωμάτωση μιας έστω **καινοτομίας** στο πρόγραμμα του σχολείου, σε κάθε κύκλο αξιολόγησης (η καινοτομία μπορεί να σχετίζεται και με προτεραιότητες που θέτει το εκπαιδευτικό σύστημα σε κεντρικό ή περιφερειακό επίπεδο).
- Επειδή η υλοποίηση μιας καινοτομίας, συνήθως, απαιτεί μεγαλύτερο του τετραμήνου χρόνο, οι σχετικές δράσεις συνεχίζονται και στα άλλα τετράμηνα. Ωστόσο, ορίζονται υπο-δράσεις που θα πρέπει να ολοκληρωθούν στη διάρκεια των τετραμήνων του συγκεκριμένου κύκλου αξιολόγησης.
- Η ολομέλεια αναλύει τις **λογικές**, με βάση τις οποίες προγραμματίζει τις δράσεις και ιεραρχεί τις προτεραιότητες, απαντώντας σε ερωτήματα όπως:
 - ο Επείγει η υλοποίηση κάποιας δράσης;
 - ο Υπάρχουν εθνικές ή περιφερειακές προτεραιότητες που την επιβάλλουν;
 - ο Απαιτεί εξαιρετικά μεγάλη προσπάθεια και χρόνο; (αυτό ασφαλώς θα περιορίσει τον αριθμό των δράσεων και θα επιβάλει υποδιαίρεση της δράσης σε υποδράσεις)
 - ο Υπάρχουν ή μπορούν να εξασφαλιστούν οι σχετικές υποδομές στο σχολείο, ώστε να υλοποιηθεί η δράση;
 - ο Προτείνονται συγγενικές δράσεις, οι οποίες λειτουργούν συμπληρωματικά και εξοικονομούν χρόνο;

7. 1. 1. Διεύρυνση των συμμετοχών

- Ειδικά στη διαδικασία του προγραμματισμού προτείνουμε, όπου αυτό είναι εφικτό, να συμμετέχει σε μία τουλάχιστον συνεδρίαση, εκτός από την ολομέλεια, ο σχολικός σύμβουλος, ο διοικητικός προϊστάμενος, εκπρόσωπος από το Δ. Σ. του συλλόγου γονέων, εκπρόσωπος των μαθητών, ο «κριτικός φίλος» και εκπρόσωπος της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Αυτό **εξασφαλίζει την αποδοχή** των προγραμματισμένων δράσεων, από όλους τους παράγοντες της σχολικής ζωής, ενισχύει τη δέσμευση όλων για την υλοποίησή τους και «**διαπαιδαγωγεί**» γονείς, μαθητές και ευρύτερη κοινότητα.
- Στο διευρυμένο αυτό σώμα παρουσιάζεται ο σχεδιασμός της ολομέλειας από τον συντονιστή και αναλύεται η λογική των επιλογών.
- Το διευρυμένο σώμα εκφράζει τις απόψεις του και κάνει προτάσεις, ορισμένες από τις οποίες μπορεί να γίνουν άμεσα αποδεκτές από την ολομέλεια ή να συζητηθούν στη συνέχεια.

7. 1. 2. Οριστικοποίηση και ιεράρχηση των επιλογών

- Ο πρακτικογράφος καταγράφει την τελική επιλογή και ιεράρχηση των προτεραιοτήτων, καθώς και τις λογικές που τις επέβαλαν.
- Η καταγραφή αυτή θα συμπεριληφθεί τόσο στην **ετήσια έκθεση αξιολόγησης** της σχολικής μονάδας όσο και στην **τελική** της διετίας.

7. 2. Διαμόρφωση σχεδίων δράσης

- Η ολομέλεια, απαντώντας στο ερώτημα «τι πρέπει και πώς πρέπει να το κάνουμε για να φτάσουμε εκεί που θέλουμε», αξιοποιεί και προσαρμόζει στις ανάγκες του σχολείου το ενδεικτικό σχέδιο δράσης.
- Στο πλαίσιο αυτό, ιεραρχεί και κατανέμει χρονικά τις προγραμματισμένες προτεραιότητες των δράσεων που κρίνονται απαραίτητες και είναι ρεαλιστικές για τη βελτίωση της ποιότητας του ΕΕ.
- Με βάση το σχεδιασμό των προτεραιοτήτων, οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε ομάδες δράσης (ΟΔ), για τη διαμόρφωση ενός λεπτομερούς σχεδίου των επιμέρους δράσεων.
- Σε κάθε ΟΔ, με απόφαση της ολομέλειας, μπορούν να συμμετέχουν και άλλοι παράγοντες της σχολικής ζωής, ιδιαίτερα όταν ο σύλλογος διδασκόντων είναι ολιγομελής ή όταν σχεδιάζονται εξειδικευμένες δράσεις.
- Κάθε ΟΔ, σε συνεργασία με τον δ/ντή του σχολείου, ορίζει έναν εκπαιδευτικό συντονιστή και έναν πρακτικογράφο για την καταγραφή των εργασιών της ομάδας.
- Τα σχέδια δράσης δίνουν τη δυνατότητα στο κάθε σχολείο να εστιάσει την προσοχή του σε συγκεκριμένες δραστηριότητες, οι οποίες μπορούν να αντιμετωπίζουν αδυναμίες και να φέρουν τις επιθυμητές αλλαγές στο ΕΕ, λαμβάνοντας πάντα υπόψη τις δυνατότητες που έχει το σχολείο για την υλοποίηση της δράσης.

7. 2. 1. Προσδιορισμός βασικών στοιχείων ενός σχεδίου δράσης

- Ένα σχέδιο δράσης πρέπει να προσδιορίζει:
 - ο Τους οραματικούς και ρεαλιστικούς **στόχους**, οι οποίοι θα επιδιώκουν συγκεκριμένα αποτελέσματα.
 - ο Τα συγκεκριμένα **κριτήρια επιτυχίας** του κάθε στόχου, με βάση τα οποία θα αποτιμηθούν τα **τελικά αποτελέσματα**. Ο ορισμός των κριτηρίων επιτυχίας είναι ίσως το βασικότερο στοιχείο ενός σχεδίου δράσης, αφού αυτά θα **συγκριθούν** με τα τελικά αποτελέσματα του σχεδίου δράσης και θα δώσουν το μέτρο της επιτυχίας του σχεδίου.
 - ο Τις **στρατηγικές εφαρμογής** του σχεδίου δράσης (μεθόδους ενέργειες, συμβολές προσώπων κ.λπ.), οι οποίες θα εξασφαλίσουν την αποτελεσματική υλοποίησή του.
 - ο Το αναλυτικό, εφικτό και αυστηρά προσδιορισμένο για κάθε στόχο **χρονοδιάγραμμα** υλοποίησης του σχεδίου δράσης, το οποίο πρέπει να συνυπολογίζει τις υπάρχουσες δυνατότητες του σχολείου.
 - ο Τους **πόρους** οι οποίοι απαιτούνται για την επιτυχή υλοποίηση ενός σχεδίου δράσης, οι οποίοι, ανάλογα με τη φύση της δράσης, διαφέρουν και περιλαμβάνουν:
 - **το ανθρώπινο δυναμικό** (εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς, σύμβουλοι, ερευνητές, τοπικές αρχές κ.λπ.),
 - **το χρόνο** (ώρες συναντήσεων, ώρες σεμιναρίων επιμόρφωσης),
 - **την υλικοτεχνική υποδομή** (τεχνολογικός εξοπλισμός, αίθουσες, εποπτικά μέσα κ.λπ.),
 - **τους οικονομικούς πόρους** (ακριβές κόστος επιμόρφωσης, υλικών, επισκέψεων κ.λπ.),

- **τις οργανωτικές δομές** (αρμοδιότητες προσώπων και μηχανισμοί συνεργασίας και συντονισμού του σχεδίου δράσης).
- Τις **διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης** του σχεδίου δράσης, με ακριβή καταγραφή των πηγών και των μεθόδων ολοκλήρωσης και εκτίμησης της αποτελεσματικότητάς του.
- Τον **υπεύθυνο** του σχεδίου δράσης, ο οποίος θα έχει τη συνολική ευθύνη της οργάνωσης, της κατανομής αρμοδιοτήτων, του συντονισμού ενεργειών, της παρακολούθησης και της αξιολόγησης του συγκεκριμένου σχεδίου δράσης.

7. 2. 2. Οριστικοποίηση του σχεδίου δράσης

- Ο υπεύθυνος του κάθε σχεδίου δράσης κάνει μια αναλυτική εισήγηση των βασικών σημείων του στην ολομέλεια.
- Η ολομέλεια, ύστερα από κριτική συζήτηση, αποφασίζει για την τελική μορφή του σχεδίου δράσης.
- Το οριστικό σχέδιο δράσης περιλαμβάνεται στην ετήσια έκθεση που υποβάλει η σχολική μονάδα.
- Η υλοποίηση του σχεδίου δράσης αρχίζει με την έναρξη του δεύτερου έτους του κύκλου αξιολόγησης. Ωστόσο, όταν αποκτηθούν εμπειρίες και αυτοματισμοί, η υλοποίηση μπορεί να αρχίσει και από το δεύτερο τετράμηνο.

8. Ποιες είναι οι δραστηριότητες του τρίτου και του τετάρτου τετραμήνου

- Στο τρίτο και το τέταρτο τετράμηνο εκτυλίσσεται η διαδικασία **υλοποίησης** του σχεδίου ή των σχεδίων δράσης, **παρακολούθησης** της εφαρμογής τους, καθώς και **αξιολόγησής** του/τους.
- Κάθε σχολική μονάδα σχεδιάζει και υλοποιεί 1-2 σχέδια δράσης, ανάλογα με τον αριθμό των μελών της, τους πόρους κ.λπ.
- Τα δύο τελευταία τετράμηνα παρουσιάζονται μαζί, επειδή, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, όταν κάποιες υπο-δράσεις ενός σχεδίου δράσης ολοκληρώνονται, αρχίζει η διαδικασία αξιολόγησής τους, ανεξάρτητα αν συνεχίζεται η υλοποίηση άλλων υπο-δράσεων του ίδιου σχεδίου δράσης.
- Ο υπεύθυνος της ΟΔ τηρεί ημερολόγιο εργασιών, το οποίο αξιοποιείται, ως πηγή, κατά τη διαδικασία των ενδιάμεσων και της τελικής αξιολόγησης του σχεδίου δράσης.
- Όταν ολοκληρωθεί η υλοποίηση όλων των υπο-δράσεων, πραγματοποιείται και η τελική αξιολόγηση του σχεδίου δράσης.

8. 1. Διαδικασίες υλοποίησης ενός σχεδίου δράσης

- Για την υλοποίηση κάθε σχεδίου δράσης υπεύθυνη για την οργάνωση, την υποστήριξη, την παρακολούθηση της προόδου και την αξιολόγησή του είναι η ομάδα δράσης (ΟΔ) που διαμόρφωσε το σχέδιο.
- Η ΟΔ πραγματοποιεί τις δραστηριότητες που έχουν σχεδιαστεί.
- Η επιτυχία της υλοποίησης συνδέεται με το κατά πόσον όλοι οι εμπλεκόμενοι έχουν κατανοήσει το περιεχόμενο του σχεδίου και αισθάνονται τη δέσμευση που ο καθένας έχει αναλάβει.
- Όταν ολοκληρωθεί ένα σχέδιο δράσης, υποβάλλεται στην ολομέλεια, η οποία και εκφράζει την τελική άποψη, προτείνοντας και τρόπους αξιοποίησης των αποτελεσμάτων που προέκυψαν.

8. 1. 1. Διαδικασίες παρακολούθησης της προόδου ενός σχεδίου δράσης

- Για την αποτελεσματική υλοποίηση κάθε σχεδίου δράσης απαιτείται η συνεχής και συστηματική παρακολούθηση της προόδου του, προκειμένου να εξετάζεται:
 - ο Αν η πορεία του σχεδίου δράσης είναι σύμφωνη με τους στόχους που αρχικά τέθηκαν.
 - ο Αν τα ενδιάμεσα και τα τελικά αποτελέσματα συνδέονται με τα **κριτήρια επιτυχίας** που το κάθε σχέδιο δράσης θέτει (το σημείο αυτό είναι κρίσιμο και συνδέεται με τις ενδιάμεσες και την τελική αξιολόγηση του σχεδίου).
 - ο Αν ο χρόνος που είχαν στη διάθεσή τους οι εκπαιδευτικοί, οι οικονομικοί πόροι και τα υλικά που είχαν προβλεφθεί κατά το σχεδιασμό κ.λπ., επαρκούν για την αποτελεσματική υλοποίηση της δράσης.
 - ο Ο βαθμός προόδου που επιτυγχάνεται (ενδιάμεσες αξιολογήσεις).
 - ο Η ποιότητα της συλλογικής εργασίας, αλλά και της ατομικής συμβολής κάθε εμπλεκόμενου στη διαδικασία υλοποίησης του σχεδίου δράσης.

8. 1. 2. Η πιθανότητα αναπροσαρμογής του σχεδίου

- Από τη λεπτομερή παρακολούθηση της προόδου ενός σχεδίου δράσης είναι ενδεχόμενο να προκύψει η ανάγκη αναπροσαρμογών ή και αλλαγών. Για παράδειγμα, μπορεί να αποδειχθεί στην πορεία ότι το σχέδιο δράσης απαιτεί πολύ λιγότερο χρόνο για την υλοποίησή του από ό,τι είχε αρχικά σχεδιαστεί. Έτσι, μπορεί να αποφασιστεί ο περιορισμός του χρόνου και η αξιοποίησή του για άλλες δραστηριότητες.
- Παρόμοιες αναπροσαρμογές μπορεί να γίνουν στους πόρους, στην αξιολόγηση κ.λπ.
- Καταγράφονται και αιτιολογούνται μόνο οι σημαντικές αποκλίσεις από τον αρχικό σχεδιασμό.

8. 1. 3. Καταγραφή των βασικών διαδικασιών του σχεδίου δράσης

- Όπως και στην περίπτωση της συστηματικής διερεύνησης-αξιολόγησης του πρώτου τετραμήνου, η ομάδα δράσης καταγράφει με ακρίβεια και αυστηρότητα τις εργασίες και τις δραστηριότητες των μελών της.
- Δίνει έμφαση στην καταγραφή των δυσκολιών που παρουσιάστηκαν, όπως προβλήματα αριθμού των συμμετεχόντων, υλικοτεχνικής υποδομής, οικονομικών πόρων, εξειδικευμένων γνώσεων, στήριξης από στελέχη και επιστημονική ομάδα κ.λπ.
- Αιτιολογεί τις πιθανές αποφάσεις αναπροσαρμογής ή και αλλαγής του αρχικού σχεδίου δράσης και αναδεικνύει τις θετικές ή τις αρνητικές επιπτώσεις των αναπροσαρμογών.
- Τα στοιχεία αυτά είναι απαραίτητα για την τελική αξιολόγηση του σχεδίου δράσης.

8. 1. 4. Αξιολόγηση-Ολοκλήρωση του σχεδίου δράσης

- Ένα σχέδιο δράσης ολοκληρώνεται με τη συνολική αξιολόγησή του από την ΟΔ, η οποία χρησιμοποιεί ως πηγές:
 - ο το ημερολόγιο της ομάδας,
 - ο τις μεθόδους που αναφέρονται στο σχέδιο δράσης,
 - ο τα κριτήρια επιτυχίας που αρχικά τέθηκαν και

- τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις της ΟΔ.
- Η ΟΔ, απαντώντας στο ερώτημα «τι πρόοδο κάναμε» και αξιοποιώντας τις παραπάνω πηγές, αξιολογεί:
 - Τις επιμέρους ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν.
 - Τα αποτελέσματα των διαφόρων δράσεων, **σε σχέση με τους στόχους** που η ΟΔ είχε θέσει.
 - Τα αποτελέσματα των διαφόρων δράσεων, **σε σχέση με τα κριτήρια επιτυχίας** που η ΟΔ είχε θέσει. Η **σύγκριση** αυτή συγκεκριμενοποιεί τα εκπαιδευτικά επιτεύγματα ή τα προβλήματα του ΕΕ της σχολικής μονάδας.
- Η ΟΔ συντάσσει ένα σύντομο κείμενο, σχετικά με τη διαδικασία υλοποίησης και τα αποτελέσματα του σχεδίου δράσης και ενημερώνει την ολομέλεια.
- Το κείμενο αυτό συμπεριλαμβάνεται στο αντίστοιχο τμήμα της τελικής έκθεσης αξιολόγησης.
- Για την τελική φάση της αξιολόγησης ενός σχεδίου δράσης είναι αρκετές δύο συναντήσεις των συμμετεχόντων (μία των μελών κάθε ομάδας δράσης και μία της ολομέλειας).

9. Διαμόρφωση της έκθεσης αξιολόγησης του ΕΕ

- Η κάθε σχολική μονάδα διαμορφώνει και υποβάλλει ιεραρχικά, τόσο την **ετήσια**, όσο και την **τελική** (της διετίας) έκθεση αξιολόγησης. Οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις των τετραμήνων υποβάλλονται στο σχολικό σύμβουλο, ο οποίος και κρίνει αν πρέπει να προωθηθούν για **άμεση αντιμετώπιση** κάποιων προβλημάτων.
- Η **διαμόρφωση** της τελικής έκθεσης αξιολόγησης του ΕΕ της σχολικής μονάδας προβλέπει τις παρακάτω ενέργειες:
 - Συντάσσεται με το τέλος κάθε διετούς κύκλου αξιολόγησης.
 - Τη σύνταξη της έκθεσης επιμελείται μικρή ομάδα εκπαιδευτικών, η οποία επιλέγεται από την ολομέλεια.
 - Για τη διασφάλιση του ύψους της έκθεσης και της συνοχής των επιχειρημάτων η ομάδα ορίζει ένα μέλος της ως κεντρικό συγγραφέα της.
 - Η ομάδα σύνταξης αξιοποιεί όλο το υλικό που έχει προκύψει και ενσωματώνει τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις (ετήσια και τετραμήνων).
 - Προσχέδιο της έκθεσης συζητείται στην ολομέλεια, προκειμένου αυτή να εξασφαλίσει, αν αυτό είναι δυνατόν, την αποδοχή όλων των συμμετεχόντων.
 - Παρουσιάζει με σαφή και ολοκληρωμένο τρόπο τόσο τις διαδικασίες αξιολόγησης όσο και τα αποτελέσματα που προέκυψαν.
 - Η έκθεση υποβάλλεται στην ολομέλεια για τελική επικύρωση.
 - Μία ή δύο συνεδριάσεις της ολομέλειας, τον τελευταίο μήνα του διδακτικού έτους της διετίας, αρκούν για τη σύνταξη της έκθεσης αξιολόγησης του ΕΕ της σχολικής μονάδας.
 - Για τη συγκρότηση της **ετήσιας έκθεσης**, η οποία ολοκληρώνεται στο τέλος του πρώτου διδακτικού έτους του διετούς κύκλου, ακολουθούνται οι ίδιες διαδικασίες. Είναι αυτονόητο ότι το υλικό της ετήσιας έκθεσης αξιοποιείται για τη διαμόρφωση της τελικής έκθεσης.

9. 1. Δομή και περιεχόμενο της έκθεσης

Η έκθεση αξιολόγησης του ΕΕ της σχολικής μονάδας θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- **A. Την περίληψη των αποτελεσμάτων της έκθεσης αξιολόγησης**, προκειμένου να διευκολύνεται η αναγνωσιμότητα της έκθεσης. Η περίληψη περιλαμβάνει βασικά σημεία όπως:
 - ο Επιγραμματική παρουσίαση της **γενικής εικόνας** του σχολείου.
 - ο Σύντομη παρουσίαση αποτελεσμάτων της **συστηματικής αξιολόγησης / διερεύνησης** τομέων του εκπαιδευτικού έργου. Έμφαση δίνεται στην ανάδειξη των δυνατών και των αδύνατων σημείων του σχολείου.
 - ο Σύντομη **αιτιολόγηση της επιλογής των προτεραιοτήτων**.
 - ο Επιγραμματική παρουσίαση **αποτελεσμάτων των σχεδίων δράσης** που είχαν στόχο τη **βελτίωση** του εκπαιδευτικού έργου (συμπεράσματα, αξιολογικές κρίσεις κ.λπ.).
- **B. Αναλυτική παρουσίαση διαδικασιών και αποτελεσμάτων αξιολόγησης**, η οποία περιλαμβάνει:
 - ο **α. Την αποτίμηση του ΕΕ** στις δύο διαστάσεις της:
 - **Τη «γενική εκτίμηση» της εικόνας του σχολείου**, στην οποία περιγράφονται όλες οι διαδικασίες αποτίμησης, οι ομάδες που εργάστηκαν, τα δυνατά και αδύνατα σημεία του σχολείου και η τελική θέση της ολομέλειας που αποτυπώνεται στο **Φύλλο Γενικής Εκτίμησης της Εικόνας του Σχολείου** (ενδεικτικό Φύλλο Γενικής Εκτίμησης θα είναι στις αρχές Σεπτεμβρίου στη διάθεση των σχολικών μονάδων).
 - **Τη συστηματική αξιολόγηση** τομέων του ΕΕ της σχολικής μονάδας, η οποία περιλαμβάνει τη σε βάθος **διερεύνηση** επιλεγμένων πτυχών της εκπαιδευτικής πραγματικότητας με σύντομες περιγραφές διαδικασιών, με αναφορές στις δραστηριότητες των ομάδων εργασίας, με συσχετισμούς στόχων και κριτηρίων με τα αποτελέσματα, με περιγραφές πηγών και μεθόδων άντλησης πληροφοριών, με την ανάδειξη των συμπερασμάτων και των αξιολογικών κρίσεων, με την ερμηνεία και την αιτιολόγηση των συμπερασμάτων και, τέλος, με τη συγκεκριμενοποίηση των προτεραιοτήτων που προκύπτουν από τα αποτελέσματα της συστηματικής αυτής αξιολόγησης.
 - ο **β. Τις επιλογές των προτεραιοτήτων για δράση**, οι οποίες προέκυψαν, ιεραρχήθηκαν και νομιμοποιήθηκαν από διευρυμένο σώμα. Οι διαδικασίες αυτές πρέπει να περιγραφούν και να αιτιολογηθούν στην αναλυτική αυτή παρουσίαση.
 - ο **γ. Τις διαδικασίες διαμόρφωσης των σχεδίων δράσης**, όπου, εκτός από τις σύντομες περιγραφές των διαδικασιών και των ενεργειών της κάθε ομάδας δράσης, αιτιολογείται η επιλογή των στόχων της κάθε δράσης, αναφέρονται τα κριτήρια επιτυχίας της, ο ρόλος των υπευθύνων κ.λπ.
 - ο **δ. Την Υλοποίηση, Παρακολούθηση και Αξιολόγηση των σχεδίων δράσης**, με αναφορές στις διαδικασίες και στο αν αυτές εκτυλίχθηκαν σύμφωνα με το σχέδιο δράσης, στις τροποποιήσεις των σχεδίων δράσης, στους λόγους των τροποποιήσεων, στις στρατηγικές εφαρμογής τους,

στα χρονοδιαγράμματα παρακολούθησης και αξιολόγησής τους, στην αξιολόγηση της προόδου που σημειώθηκε κατά την υλοποίηση των σχεδίων, στα στοιχεία που τεκμηριώνουν την πρόοδο αυτή κ.λπ.

9. 2. Μορφή της έκθεσης

- Η έκθεση αξιολόγησης θα πρέπει να προσφέρει μια τεκμηριωμένη εικόνα για το έργο της σχολικής μονάδας και να διευκολύνει την αξιοποίηση των στοιχείων της, τόσο από τους εμπλεκόμενους εκπαιδευτικούς όσο και από τις εκπαιδευτικές αρχές. Για το λόγο αυτό η έκθεση αξιολόγησης θα πρέπει:
 - ο Να είναι περιεκτική και να μην υπερβαίνει τις 10-15 σελίδες.
 - ο Να χρησιμοποιεί υπότιτλους, υπογραμμίσεις, έντονα γράμματα, όπου είναι απαραίτητο, ώστε να γίνονται εύκολα αντιληπτά τα κύρια σημεία της.
 - ο Να εντοπίζονται εύκολα τα εκπαιδευτικά επιτεύγματα του σχολείου και τα σημεία που απαιτούν βελτίωση.
 - ο Να περιέχει τεκμηριωμένες αξιολογικές κρίσεις, βασισμένες σε ποικιλία πηγών και συγκεκριμένα στοιχεία, και όχι απλή περιγραφή ζητημάτων.
 - ο Να αποφεύγονται οι εύκολες και ανώδυνες γενικεύσεις (π. χ. «το κλίμα των σχέσεων είναι ικανοποιητικό» ή «η συμπεριφορά των μαθητών είναι γενικά καλή» ή «καλή η επίδοση των μαθητών αλλά πρέπει να μελετούν περισσότερο» κ.λπ.).
 - ο Η όποια κρίση να στηρίζεται στη σύγκριση των δεδομένων που προκύπτουν με τα κριτήρια αξιολόγησης / επιτυχίας που έχουν επιλεγεί.
 - ο Είναι αυτονόητο ότι η **ετήσια** έκθεση θα περιλαμβάνει τα αντίστοιχα στοιχεία των δύο πρώτων τετραμήνων.
- Τέλος, η έκθεση (ετήσια ή τελική) υποβάλλεται στο σχολικό σύμβουλο της περιφέρειας για περαιτέρω αξιοποίηση.

10. Αξιοποίηση των αποτελεσμάτων αξιολόγησης του ΕΕ

- Με απόφαση του συλλόγου διδασκόντων, ο οποίος αποτελεί όργανο διοίκησης του σχολείου (όχι της ολομέλειας των συμμετεχόντων που πραγματοποιεί τις διαδικασίες αξιολόγησης), τα αποτελέσματα της αξιολόγησης (ετήσιας και τελικής) δημοσιοποιούνται και αναρτώνται στην ιστοσελίδα του σχολείου.
- Είναι αυτονόητο ότι δημοσιοποιούνται όσα στοιχεία της έκθεσης επιτρέπει η νομοθεσία και όσα από αυτά ο σύλλογος διδασκόντων με πλειοψηφία 2/3 και ο δ/ντής του σχολείου κρίνει ότι μπορεί να δημοσιοποιηθούν. Τα υπόλοιπα στοιχεία της τελικής έκθεσης αξιολόγησης θα βρίσκονται στη διάθεση των οργάνων της πολιτείας (του σχολικού συμβούλου, του προϊσταμένου παιδαγωγικής καθοδήγησης της περιφέρειας, του περιφερειακού διευθυντή, του παρατηρητηρίου αξιολόγησης, των διευθύνσεων του Υπουργείου Παιδείας κ.λπ.).
- Τα όργανα της πολιτείας, με **εμπιστευτικό κωδικό**, θα μπορούν να ενημερώνονται, να ομαδοποιούν τα στοιχεία και, στη συνέχεια, να τα προωθούν ιεραρχικά, ώστε το παρατηρητήριο αξιολόγησης να είναι σε θέση, στηριζόμενο σε συγκεκριμένα στοιχεία, να κάνει προτάσεις προς το Υπουργείο Παιδείας είτε για αλλαγές στην εκπαιδευτική πολιτική είτε για άμεσες διορθωτικού χαρακτήρα παρεμβάσεις.
- Παράλληλα, τα στοιχεία της έκθεσης, ή των εκθέσεων αξιοποιούνται άμεσα σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο για διορθωτικές κινήσεις και παρεμβάσεις, όπως:
 - ο Αντιμετώπιση προβλημάτων που συνδέονται με ελλείψεις στην υλικοτεχνική υποδομή και τους πόρους.

- Ενδοσχολικές επιμορφώσεις σε πεδία που η αξιολόγηση έδειξε ότι απαιτούνται (π.χ. ελλείψεις σε ζητήματα σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας).
- Επιμορφώσεις σε επίπεδο περιφέρειας σχολικού συμβούλου, όταν η μελέτη των εκθέσεων πολλών σχολείων μιας εκπαιδευτικής περιφέρειας αναδεικνύει συγκεκριμένα προβλήματα.
- Επιμορφώσεις σε επίπεδο διοικητικής περιφέρειας, όταν διαπιστώνονται αντίστοιχα προβλήματα.
- Παρεμβάσεις, σε συνεργασία και με άλλους τοπικούς φορείς, σε ζητήματα μαθητικής διαρροής, όταν σε κάποιες περιοχές διαπιστώνεται πρόβλημα κ.λπ.

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Barth, R. (1990) *Improving Schools from Within: Teachers, Parents and Principals Can Make the Difference*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Bollington, R., Hopkins, D. & West, M. (1990) *An Introduction to Teacher Appraisal*. London: Cassell.
- Broadfoot, P. (1996) *Education, Assessment and Society: A Sociological Analysis*. Buckingham: Open University Press.
- Clarke, A. & Dawson, R. (1999) *Evaluation Research: An Introduction to Principles Methods and Practice*, London-Thousand Oaks-New Delhi: SAGE
- Δούκας, Χ. (1997) *Εκπαιδευτική Πολιτική και Εξουσία: Η Περίπτωση της Αξιολόγησης των Εκπαιδευτικών (1982-1994)*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Earley, P., Fidler, B. & Ouston, J. (eds) (1996) *Improvement Through Inspection: Contemporary Approaches to School Development*. London: D. Fulton.
- Harris, A. (2001) "Contemporary Perspectives on School Effectiveness and School Improvement", στο A. Harris and N. Bennett (eds), *School Effectiveness and School Improvement: Alternative Perspectives*. London: Continuum.
- KEE (2004), *Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα – Διαδικασία Αυτοαξιολόγησης*, Αδημοσίευτο κείμενο Ομάδας εργασίας του ΚΕΕ, Αθήνα : ΚΕΕ.
- Koulaidis, V. & Kotsira, A. (2004), "Quality Assurance in Education: Self-evaluation process at the level of the school unit", in *Quality of Education : Teachers professional training and development*, Conference Proceedings, Education Research Centre of Greece.
- Κωνσταντίνου, Χ. (2002) *Πλαίσιο Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών και Στελεχών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Τμήμα Αξιολόγησης.
- Λάμνιαν, Κ. (1997) "Η Αξιολόγηση του Μαθητή: Διαφοροποιημένες Σημασιοδοτήσεις της Έννοιας", *Παιδαγωγική επιθεώρηση*, τ. 26, σσ. 7-36.
- Lamniatis, C. (2002) "The contemporary Pedagogic Device: Functional Impositions and Limitations", στο *Pedagogy, Culture & Society*, V. 10 (1), pp. 21-38.
- Λάμνιαν, Κ. (2004) *Πλαίσιο Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών και Στελεχών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Τμήμα Αξιολόγησης.
- Lingard, B. κ.ά. (2003) *Leading Learning*, Maidenhead, U. K., Open University Press.
- Ματθαίου (2000) *Οδηγός Αποτίμησης και Σχεδιασμού του Εκπαιδευτικού Έργου στη σχολική Μονάδα για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Τμήμα Αξιολόγησης (τρεις τόμοι).
- Norris, N. (1990) *Understanding Educational Evaluation*, London, Kegan Paul.
- Office for Standards in Education (Ofsted), (2003) *Inspecting Schools-Framework for Inspecting Schools*, Effective from September 2003, HMI 1525.
- Παλαιοκρασάς, Σ., Δημητρόπουλος, Σ., Κωστάκη, Α. & Βρετάκου, Β. (1997) *Αξιολόγηση της Εκπαίδευσης: Ευρωπαϊκές Τάσεις και Πρόταση για ένα Πλαίσιο Ελληνικής Πολιτικής*. Κέντρο Πολιτικής Έρευνας και Επιμόρφωσης. Αθήνα: Ίων.
- Reynolds, D. (2001) "Beyond School Effectiveness and School Improvement", στο A. Harris and N. Bennett (eds) *School Effectiveness and School Improvement: Alternative Perspectives*. London: Continuum.

Sakonidis, H., Tsatsaroni, A. & Lamnias, C. (2002) "Pedagogic Models, Teachers' Frames of Interpretation and Assessment Practices", στο *European Journal of Teacher Education*, V. 25 (2 & 3), pp. 171-186.

Simons (1987) *Getting to Know Schools in a Democracy: The Politics and Process of Evaluation*, Lewes, The Falmer Press.

Solomon, J. (1998) *Trends in the Evaluation of Education Systems. School (self) Evaluation and Decentralization, Papers, Reports, Discussion Outcomes, European Workshop*, Athens 9-11 December 1997, Athens, Pedagogical Institute.

Σολομών, Ι. (επιμέλεια-εισαγωγή) (1999) *Εσωτερική Αξιολόγηση & Προγραμματισμός του Εκπαιδευτικού Έργου στη Σχολική Μονάδα: Ένα Πλαίσιο Εργασίας και Υποστήριξης*. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Τμήμα Αξιολόγησης.

Stoll, L. and Mortimore, P. (1997) "School Effectiveness and School Improvement", στο J. White and M. Barber (eds), *Perspectives on School Effectiveness and School Improvement*. London: Institute of Education University of London.

Schratz, M. (1997) *Initiating Change through Self-evaluation: Methodological Implications for School Development*. CIDREE Collaborative Project 'Self-evaluation in School Development', Dundee.

Τσακίρη κ.ά. (2007) *Η «Ομάδα Προβληματισμού της Κορίνθου» ως τόπος για τη διάγνωση, τον αναστοχασμό και την αλλαγή των εκπαιδευτικών πρακτικών*. Αδημοσίευτη εργασία που εκπονήθηκε για το 8^ο Συνέδριο της Μονάδας Μεθοδολογίας και Προγραμμάτων Εκπαίδευσης του Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Πατρών με θέμα «Καινοτόμες απόπειρες που αναδύονται στο σχολείο» (Διατίθεται από τη Μονάδα Έρευνας και Τεκμηρίωσης για την Ανάλυση, το Σχεδιασμό και την Εφαρμογή Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου).

IV. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α. Ενδεικτικές Φόρμες Αποτύπωσης Ποσοτικών στοιχείων και Ερωτηματολόγια Ποιοτικής Αποτίμησης Ποσοτικών στοιχείων

Ενδεικτική Φόρμα Αποτύπωσης Ποσοτικών στοιχείων του Βασικού Δείκτη: «Εσωτερικοί χώροι του σχολείου»

Ενδεικτικά κριτήρια αποτίμησης του δείκτη:

I. Αναλογίες χώρων/ μαθητές & εκπαιδευτικούς	
Επιφάνεια συνολικού κτιρίου ανά μαθητή/τρια	
Επιφάνεια αιθουσών διδασκαλίας ανά μαθητή/τρια	
Επιφάνεια Εργαστηρίων ανά μαθητή που διδάσκεται τα αντίστοιχα μαθήματα	
Φυσικών Επιστημών	
Πληροφορικής	
Καλλιτεχνικών	
Μουσικής	
Επιφάνεια κλειστού Γυμναστηρίου ανά μαθητή/τρια	
Επιφάνεια Βιβλιοθήκης ανά μαθητή/τρια	
Επιφάνεια Αιθουσών Δραστηριοτήτων ανά μαθητή/τρια	
Πολλαπλών Χρήσεων	
Αμφιθεάτρου	
Άλλη αίθουσα (π.χ. Θεάτρου, Μαθητικών Ομίλων, Συλλόγων, κα)	
Επιφάνεια γραφείου των εκπαιδευτικών ανά εκπαιδευτικό	
Επιφάνεια χώρων διοίκησης ανά άτομο	
Γραφείο Διευθυντή σχολείου	
Γραφείο Υπ/ντή σχολείου	
Γραφείο Γραμματείας σχολείου	
Επιφάνεια Βοηθητικών Χώρων (Κυλικείο, Θυρωρείο, Αποθήκη, Ιατρείο ανά φοιτούντα μαθητή	
Επιφάνεια αναξιοποίητων χώρων (υπόγεια, άλλοι χώροι) ανά μαθητή/τρια	
Άλλο ... :	

II. Μορφές υποστήριξης του εκπαιδευτικού έργου	
Είδος, Μορφή, Τρόπος διάταξης των αιθουσών διδασκαλίας (αίθουσες μαθητών/τριων ή αίθουσες μαθημάτων)	
Ύπαρξη Αναγνωστηρίου, Δανειστικής Βιβλιοθήκης για μαθητές και εκπαιδευτικούς	
Ύπαρξη υπευθύνου βιβλιοθήκης	
Ύπαρξη ασανσέρ (σε πολυώροφα κτίρια)	
Ύπαρξη χωριστής αίθουσας για τα τμήματα ένταξης	
Ύπαρξη διευκολύνσεων για την πρόσβαση αμαξιδίων ΑμεΑ	
Άλλο :	

**Ερωτηματολόγιο Ποιοτικής αποτίμησης Ποσοτικών στοιχείων του Βασικού Δείκτη:
«Εσωτερικοί χώροι του σχολείου»**

Ενδεικτικές ερωτήσεις ποιοτικής αποτίμησης των κριτηρίων του δείκτη	1	2	3	4
Οι υπάρχοντες χώροι επαρκούν για την εφαρμογή του Σχολικού Προγράμματος				
Η υλικοτεχνική υποδομή ανταποκρίνεται στις σύγχρονες διδακτικές ανάγκες και μαθησιακές διαδικασίες.				
Οι αίθουσες διδασκαλίας είναι λειτουργικές και επαρκούν για τον αριθμό των μαθητών/τριών				
Οι αίθουσες διδασκαλίας είναι κατάλληλες για τη διδασκαλία των διαφόρων μαθημάτων				
Οι χώροι των Εργαστηρίων είναι λειτουργικοί και επαρκούν για τον αριθμό των μαθητών/τριών				
Η υλικοτεχνική υποδομή και ο εξοπλισμός των Εργαστηρίων ανταποκρίνεται στις διδακτικές απαιτήσεις του μαθήματος				
Ο χώρος των διδασκόντων είναι λειτουργικός και ανταποκρίνεται στις εργασιακές ανάγκες των εκπαιδευτικών				
Η επίπλωση του χώρου των διδασκόντων (καθίσματα, γραφεία, βιβλιοθήκες) είναι κατάλληλη και επαρκής				
Η επίπλωση των γραφείων της Δνσης του σχολείου (καθίσματα, γραφεία, βιβλιοθήκες) είναι κατάλληλη και επαρκής				
Ο εξοπλισμός του χώρου των διδασκόντων με σύγχρονα μέσα των ΤΠΕ (δίκτυο, υπολογιστές) είναι επαρκής και καλύπτει τις εργασιακές ανάγκες των εκπαιδευτικών				
Ο εξοπλισμός των γραφείων της Δ/νσης του σχολείου με σύγχρονα μέσα των ΤΠΕ (δίκτυο, υπολογιστές) είναι επαρκής και καλύπτει τις εργασιακές ανάγκες του Δντή και του Υπ/δντή του σχολείου				
Υπάρχει επάρκεια θέρμανσης και κλιματισμού				

Πρόσθετες ερωτήσεις ποιοτικής αποτίμησης των κριτηρίων του δείκτη	1	2	3	4

Παρατηρήσεις

**Ενδεικτική Φόρμα Αποτίμησης Ποσοτικών στοιχείων του Βασικού Δείκτη:
«Ανθρώπινο δυναμικό του σχολείου»**

Ενδεικτικά κριτήρια αποτίμησης του δείκτη:

I. Αναλογίες εκπ/κών μαθητών	
Αναλογία εκπαιδευτικών – μαθητών/τριών	
Αναλογία των εκπαιδευτικών του σχολείου κατά φύλο και ηλικία	
Αναλογία των εκπαιδευτικών του σχολείου κατά ειδικότητα	
Αναλογία εκπαιδευτικών - μαθητών ανά ειδικότητα	
Αναλογία των εκπαιδευτικών κατά έτη υπηρεσίας στο σχολείο	
Αναλογία μόνιμων / αναπληρωτών εκπαιδευτικών	
Άλλο ... :	

II. Επιστημονική δραστηριότητα των εκπαιδευτικών	
Συγγραφικό έργο (βιβλία, άρθρα, ανακοινώσεις σε συνέδρια, κα.)	
Συμμετοχή σε συνέδρια, ημερίδες, επιμορφωτικά προγράμματα, κα.	
Συμμετοχή σε καινοτόμες δράσεις και προγράμματα (κοινωνικά, πολιτισμικά, περιβαλλοντικά, κα)	
Άλλο ... :	

III. Διδακτικό έργο των εκπαιδευτικών	
Ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα	
Ώρες διδασκαλίας ανά μάθημα	
Ώρες ειδικής ή πρόσθετης διδασκαλίας (τμήματα ένταξης, ενισχυτική διδασκαλία, κα.)	
Ώρες προετοιμασίας για τα μαθήματα/εβδομάδα	
Άλλο ... :	

IV. Διοικητικό έργο των εκπαιδευτικών	
Ώρες αξιολόγησης τεκμηρίων μαθητών /εβδομάδα	
Ώρες συμπλήρωσης βαθμολογίας /εβδομάδα	
Ώρες διεκπεραίωσης διοικητικών εργασιών/εβδομάδα	
Αναλογία διοικητικού - διδακτικού έργου/εβδομάδα	
Άλλο ... :	

V. Διοικητικό-Βοηθητικό προσωπικό του σχολείου	
Ύπαρξη διοικητικού προσωπικού κατά κατηγορία απασχόλησης	
Ύπαρξη ειδικού επιστημονικού προσωπικού κατά κατηγορία απασχόλησης	
Ύπαρξη βοηθητικού προσωπικού κατά κατηγορία απασχόλησης	
Άλλο ... :	

**Ερωτηματολόγιο Ποιοτικής αποτίμησης Ποσοτικών στοιχείων του Βασικού Δείκτη:
«Ανθρώπινο δυναμικό του σχολείου»**

Ενδεικτικές ερωτήσεις ποιοτικής αποτίμησης των κριτηρίων του δείκτη	1	2	3	4
Ο αριθμός των εκπαιδευτικών ανά ειδικότητα καλύπτει τις ανάγκες του σχολείου				
Η αναλογία ανάμεσα στο μόνιμο και έκτακτο προσωπικό δεν παρεμποδίζει το έργο του σχολείου.				
Τα προσόντα των εκπαιδευτικών ανταποκρίνονται στις διδακτικές και παιδαγωγικές απαιτήσεις του Προγράμματος Σπουδών				
Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου αναπτύσσουν ιδιαίτερη επιστημονική δραστηριότητα				
Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου συμμετέχουν ενεργά σε καινοτόμες δράσεις και προγράμματα				
Οι ανάγκες των μαθητών/τριών για ειδική ή πρόσθετη διδασκαλία (ενισχυτική διδασκαλία, τμήματα υποδοχής, φροντιστηριακά τμήματα, ειδική αγωγή) καλύπτονται επαρκώς από το υπάρχον διδακτικό προσωπικό				
Οι γνώσεις και η εμπειρία των εκπαιδευτικών συμβάλλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων στο χώρο του σχολείου και της τοπικής κοινωνίας				
Το βοηθητικό προσωπικό (καθαριότητα, συντήρηση και φύλαξη του σχολείου) είναι επαρκές και συμβάλλει αποτελεσματικά στην ασφαλή λειτουργία της σχολικής μονάδας				
Υπάρχει εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό που καλύπτει τις ατομικές και κοινωνικές ανάγκες των μαθητών/τριών				
Στην περίπτωση μη ύπαρξης επιστημονικού προσωπικού στη Σ.Μ. οι εκπαιδευτικοί του σχολείου συνεργάζονται αποτελεσματικά με εξειδικευμένα κέντρα και ειδικούς επιστήμονες σε ζητήματα καθοδήγησης, συμβουλευτικής και υποστήριξης των μαθητών/τριών				

Πρόσθετες ερωτήσεις ποιοτικής αποτίμησης των κριτηρίων του δείκτη	1	2	3	4

Παρατηρήσεις

**Ενδεικτική Φόρμα Αποτίμησης Ποσοτικών στοιχείων του Βασικού Δείκτη:
«Διοίκηση σχολικής μονάδας»**

Ενδεικτικά κριτήρια αποτίμησης του δείκτη:

I. Αναλογίες ημερών, ωρών διδασκαλίας	
Αριθμός ημερών κανονικής πραγματοποιηθείσας λειτουργίας του σχολείου (σε μηνιαία & ετήσια βάση)	
Αναλογία πραγματοποιηθεισών ωρών διδασκαλίας προς προγραμματισμένες ώρες διδασκαλίας κατά τμήμα (σε μηνιαία & ετήσια βάση) /	
Αναλογία πραγματοποιηθεισών ωρών διδασκαλίας προς προγραμματισμένες ώρες διδασκαλίας κατά μάθημα (σε μηνιαία & ετήσια βάση) /	
Αριθμός συνεδριάσεων κατά θέμα και χρόνος συνεδρίασης του Συλλόγου Διδασκόντων (σε μηνιαία & ετήσια βάση)	
Αριθμός ομάδων εργασίας κατά θέμα, συντονισμός, λειτουργία και εκθέσεις αποτελεσμάτων	
Άλλο ... :	

II. Συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη διοίκηση του σχολείου	
Συμμετοχή των εκπαιδευτικών στις διαδικασίες προγραμματισμού και συντονισμού του εκπαιδευτικού έργου	
Συμμετοχή των εκπαιδευτικών στην εφαρμογή του διοικητικού έργου	
Συμμετοχή των εκπαιδευτικών στην εκπόνηση σχεδίων δράσης	
Συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη διαμόρφωση-εφαρμογή του σχολικού προγράμματος	
Συμμετοχή των εκπαιδευτικών στις διαδικασίες αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου	
Άλλο ... :	

**Ερωτηματολόγιο Ποιοτικής αποτίμησης Ποσοτικών στοιχείων του Βασικού Δείκτη:
«Διοίκηση σχολικής μονάδας»**

Ενδεικτικές ερωτήσεις ποιοτικής αποτίμησης των κριτηρίων του δείκτη	1	2	3	4
Η Διοίκηση του σχολείου θέτει στόχους και προτεραιότητες, αναπτύσσει δραστηριότητες για την υλοποίησή τους και αξιολογεί την πρόοδο τους σε κάθε τομέα.				
Οι αποφάσεις που λαμβάνονται είναι αποτέλεσμα συλλογικών και δημοκρατικών διαδικασιών				
Η κατανομή των εργασιών και η ανάληψη ευθυνών γίνεται σύμφωνα με τις ιδιαίτερες ικανότητες, δεξιότητες και εμπειρίες του καθενός (εκπαιδευτικών και μαθητών)				
Οι συνεργασίες μεταξύ διευθυντή, υποδιευθυντή και ομάδων εργασίας του συλλόγου διδασκόντων με σκοπό την επίτευξη καθορισμένων στόχων είναι ουσιαστικές και αποτελεσματικές				
Στο σχολείο αναπτύσσονται ειδικές δράσεις στο πλαίσιο του σχολικού προγράμματος (δημιουργική απασχόληση, ενσωμάτωση παιδιών με ειδικές ανάγκες, υποστήριξη και ενθάρρυνση φιλοδοξιών των μαθητών για επίτευξη στόχων, διαχείριση κρίσεων, κα.)				
Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές έχουν εύκολη πρόσβαση στα διαθέσιμα μέσα (διάφορους χώρους και εξοπλισμό).				

Πρόσθετες ερωτήσεις ποιοτικής αποτίμησης των κριτηρίων του δείκτη	1	2	3	4

Παρατηρήσεις

**Ενδεικτική Φόρμα Αποτύπωσης Ποσοτικών στοιχείων του Βασικού Δείκτη:
«Κλίμα και Σχέσεις στο σχολείο»**

Ενδεικτικά κριτήρια αποτίμησης του δείκτη:

I. Αριθμός συναντήσεων του Συλλόγου Διδασκόντων	
Αριθμός και χρόνος συναντήσεων του Συλλόγου Διδασκόντων ανά θεματική περιοχή ετησίως	
Αριθμός και χρόνος συναντήσεων ομάδων-τομέων εργασίας εκπαιδευτικών ανά θεματική περιοχή ετησίως	
Αριθμός συναντήσεων του Συλλόγου Διδασκόντων με τους εκπροσώπους των μαθητών/τριών ετησίως	
Αριθμός συναντήσεων των εκπαιδευτικών με τους γονείς των μαθητών/τριών ετησίως	
Αριθμός συναντήσεων του Συλλόγου Διδασκόντων με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων ετησίως	
Αριθμός συναντήσεων του Συλλόγου Διδασκόντων με φορείς της τοπικής κοινωνίας	
Άλλο ... :	

II. Ανάπτυξη συνεργασιών στο σχολείο	
Ύπαρξη ομίλων και ομάδων δραστηριοτήτων μαθητών/τριών κατά θεματικό αντικείμενο	
Συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών σε πρωτοβουλίες για την βελτίωση της σχολικής κοινότητας	
Συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών σε εκπαιδευτικές καινοτομίες και προαιρετικά προγράμματα	
Συμμετοχή σε οργανωμένες δράσεις προς τη τοπική κοινωνία	
Ανάπτυξη συνεργασιών με την επιστημονική κοινότητα	
Άλλο ... :	

**Ερωτηματολόγιο Ποιοτικής αποτίμησης Ποσοτικών στοιχείων του Βασικού Δείκτη:
«Κλίμα και Σχέσεις στο σχολείο»**

Ενδεικτικές ερωτήσεις ποιοτικής αποτίμησης των κριτηρίων του δείκτη	1	2	3	4
Αξιολόγηση των σχέσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών (συνεργασία, εμπιστοσύνη, αλληλοσεβασμός)				
Αξιολόγηση των σχέσεων των εκπαιδευτικών με τη διεύθυνση του σχολείου (δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων, ενίσχυση της συλλογικότητας, υποστήριξη των επιλογών, κα.)				
Αξιολόγηση των σχέσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών (πνεύμα δικαιοσύνης, αξιοκρατίας, ευαισθησίας και κατανόησης)				
Αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο οι συνεργασίες μεταξύ εκπαιδευτικών και σχολικής επιτροπής έχουν συμβάλει θετικά στη βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής της σχολικής μονάδας				
Αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο οι συνεργασίες μεταξύ εκπαιδευτικών, μαθητών/τριών και γονέων έχουν συμβάλει θετικά στη βελτίωση της εικόνας του σχολείου στην τοπική κοινωνία,				
Αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο οι συνεργασίες μεταξύ εκπαιδευτικών, μαθητών/τριών και γονέων έχουν συμβάλει θετικά στον περιορισμό της σχολικής διαρροής				
Αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο οι συνεργασίες μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών έχουν συμβάλει θετικά στη βελτίωση της ποιότητας της σχολικής ζωής				
Αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο οι συνεργασίες μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών έχουν συμβάλει θετικά στη συμμετοχή των μαθητών σε καινοτόμα προγράμματα και δραστηριότητες,				
Αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο οι συνεργασίες μεταξύ εκπαιδευτικών και φορέων της τοπικής κοινωνίας έχουν συμβάλει θετικά στην ενίσχυση των δράσεων και το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία				

Πρόσθετες ερωτήσεις ποιοτικής αποτίμησης των κριτηρίων του δείκτη	1	2	3	4

Παρατηρήσεις

**Ενδεικτική Φόρμα Αποτύπωσης Ποσοτικών στοιχείων του Βασικού Δείκτη:
«Εφαρμογή του Προγράμματος Σπουδών»**

Ενδεικτικά κριτήρια αποτίμησης του δείκτη:

Ια. Ποσοστά Διαχείρισης του Προγράμματος Σπουδών	
Ποσοστό τήρησης ωρολογίου προγράμματος ανά γνωστικό αντικείμενο	
Ποσοστό τήρησης ωρολογίου προγράμματος ανά τμήμα μαθητών	
Ποσοστό ύλης του Προγράμματος Σπουδών που διδάχθηκε ανά γνωστικό αντικείμενο	
Ποσοστό ύλης του Προγράμματος Σπουδών που διδάχθηκε ανά τμήμα μαθητών	
Άλλο ... :	

Ιβ. Βαθμός Επίτευξης Στόχων του Προγράμματος Σπουδών	1	2	3	4
Βαθμός επίτευξης στόχων του Προγράμματος Σπουδών ανά γνωστικό αντικείμενο				
Βαθμός Επίτευξης στόχων του Προγράμματος Σπουδών ανά τμήμα μαθητών				
Άλλο ... :				

ΙΙ. Ανάπτυξη μαθησιακών δραστηριοτήτων στο σχολείο
Αριθμός ανά θεματικό πεδίο δραστηριοτήτων που αφορούν συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα εντός του σχολείου (εργαστήρια, εκθέσεις, ομιλίες μαθητών, ομιλίες- συζητήσεις επιστημόνων με μαθητές, κα.)
Αριθμός ανά θεματικό πεδίο εξωσχολικών δραστηριοτήτων που υποστηρίζουν τη μάθηση ανά γνωστικό αντικείμενο
Εφαρμογή μορφών αξιολόγησης μαθητών/τριών (γραπτή, προφορική, ατομικές και ομαδικές εργασίες)
Αριθμός & μορφή/τύπος ενδοσχολικών επιμορφώσεων ανά γνωστικό αντικείμενο ή θεματική περιοχή.
Άλλο ... :

**Ενδεικτική Φόρμα Αποτύπωσης Ποσοτικών στοιχείων του Βασικού Δείκτη:
«Επιδόσεις και Φοίτηση των μαθητών»**

Ενδεικτικά κριτήρια αποτίμησης του δείκτη:

I. Ποσοστά επιδόσεων και φοίτησης των μαθητών	
Αναλυτική και συγκριτική παρουσίαση των επιδόσεων των μαθητών/τριών κατά μάθημα, τάξη, τμήμα και φύλο (βελτίωση, στασιμότητα, απόρριψη, επανεξέταση)	
Ποσοστό (%) φοίτησης των μαθητών/τριών κατά φύλο, τάξη και συνολικά	
Ποσοστό (%) μετεγγραφών μαθητών/τριών από και προς το σχολείο	
Ποσοστό (%) μαθητών/τριών που διέκοψαν τη φοίτηση στο σχολείο	
Ποσοστό (%) μαθητών/τριών που απορρίφθηκαν λόγω απουσιών	
Ποσοστό (%) μαθητών/τριών που παραπέμφθηκαν στο Σεπτέμβριο	
Ποσοστό αλλοδαπών μαθητών/τριών ανά τμήμα που ολοκλήρωσαν επιτυχώς την τάξη	
Ποσοστό μαθητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ανά τμήμα που ενσωματώθηκαν επιτυχώς	
Άλλο ... :	

II. Ανάπτυξη πρωτοβουλιών στο σχολείο	
Πρωτοβουλίες-δράσεις της σχολικής μονάδας για την υποστήριξη ειδικών περιπτώσεων μαθητών/τριών σε ζητήματα υποστήριξης της φοίτησης, ενίσχυσης της μάθησης, βελτίωσης των επιδόσεων, προσαρμογής και ενσωμάτωσης, μείωσης των απουσιών, καταπολέμησης της διαρροής, κα.	
Πρωτοβουλίες-δράσεις της σχολικής μονάδας για την υποστήριξη ειδικών κατηγοριών μαθητών/τριών σε ζητήματα υποστήριξης της φοίτησης, ενίσχυσης της μάθησης, προσαρμογής και ενσωμάτωσης, μείωσης των απουσιών, καταπολέμησης της διαρροής, κα.	
Άλλο ... :	

**Ερωτηματολόγιο Ποιοτικής αποτίμησης Ποσοτικών στοιχείων του Βασικού Δείκτη:
«Επιδόσεις και Φοίτηση των μαθητών»**

Ενδεικτικές ερωτήσεις ποιοτικής αποτίμησης των κριτηρίων του δείκτη	1	2	3	4
Στο σχολείο προβλέπονται και λειτουργούν διαδικασίες για την παρακολούθηση της φοίτησης των μαθητών/τριών (συστηματικές απουσίες, εγκατάλειψη σχολείου) και λαμβάνονται μέτρα υποστηρίξης των μαθητών				
Στο σχολείο λειτουργούν ειδικά προγράμματα για ορισμένες κατηγορίες μαθητών/τριών (ενισχυτική διδασκαλία, τμήματα υποδοχής, τμήματα ένταξης) ή για την οργάνωση προαιρετικών μαθημάτων				
Οι επιδόσεις των μαθητών/τριών βελτιώθηκαν σε σχέση με την προηγούμενη σχολική χρονιά				
Οι μαθητές/τριες επιτυγχάνουν υψηλότερο ρυθμό ατομικής προόδου συγκριτικά με το αρχικό επίπεδο απόδοσης τους				
Οι διαφορές στην επίδοση μεταξύ των λιγότερο και περισσότερο ικανών μαθητών/τριών μειώθηκαν κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς				
Οι μαθητές/τριες λυκείων σημειώνουν υψηλά ποσοστά επιτυχίας στις εξετάσεις για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση				
Το σχολείο αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και δράσεις με σκοπό συνεχή βελτίωση της φοίτησης των μαθητών/τριών, της συμπεριφοράς των μαθητών και των επιδόσεων των μαθητών				
Το σχολείο αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και δράσεις με σκοπό την κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των μαθητών/τριών				
Το σχολείο αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και δράσεις με σκοπό την ενίσχυση του αισθήματος εμπιστοσύνης και ασφάλειας μαθητών/τριών και γονέων στο έργο του σχολείου				
Το σχολείο αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και δράσεις με σκοπό την ενδυνάμωση της συμμετοχής και της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, των μαθητών/τριών, των γονέων και των φορέων της τοπικής κοινωνίας.				

Πρόσθετες ερωτήσεις ποιοτικής αποτίμησης των κριτηρίων του δείκτη	1	2	3	4

Παρατηρήσεις

B. Ενδεικτικά παραδείγματα ανάπτυξης σχεδίων δράσης σε τομείς της σχολικής ζωής.

Τομέας: Οργάνωση και διοίκηση του σχολείου

Δράση 1: Κατασκευή και λειτουργία της ιστοσελίδας του σχολείου.

Σκοπός : Η ενημέρωση των μελών της σχολικής κοινότητας, η ανάδειξη των επιτευγμάτων των μαθητών/τριών, η παρουσίαση των δράσεων του σχολείου, η ανταλλαγή των καλών πρακτικών.

Δράση 2: Κατάρτιση και εφαρμογή του εσωτερικού κανονισμού του σχολείου.

Σκοπός : Η διαμόρφωση αρχών και κανόνων λειτουργία του σχολείου, η κινητοποίηση όλων των παραγόντων της σχολικής κοινότητας σε κοινά αποφασισμένες δράσεις με σκοπό την ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ τους και τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου στο σχολείο.

Τομέας: Κλίμα και Σχέσεις.

Δράση 1: Βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των παραγόντων της σχολικής κοινότητας.

Σκοπός: Η βελτίωση και η ενδυνάμωση των σχέσεων σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί στο σχολικό περιβάλλον: α) μεταξύ των εκπαιδευτικών (συνεργασία, εμπιστοσύνη, αλληλοσεβασμός), β) των εκπαιδευτικών με τη διεύθυνση του σχολείου (δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων, ενίσχυση της συλλογικότητας, υποστήριξη των επιλογών), γ) μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών/τριών (πνεύμα δικαιοσύνης, αξιοκρατίας, ευαισθησίας και κατανόησης).

Τομέας: Μαθησιακές διαδικασίες.

Δράση 1: Εφαρμογή καινοτομιών στις μεθόδους διδασκαλίας.

Σκοπός : Οι αλλαγές στους τρόπους οργάνωσης της διδασκαλίας και ο εμπλουτισμός των διδακτικών μεθόδων με τη χρήση των νέων τεχνολογιών και πολλαπλών διδακτικών πηγών ανάλογα με το περιεχόμενο και τους στόχους του μαθήματος, με σκοπό την ανάπτυξη ποικίλων ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μαθητών/τριών (λόγου και επικοινωνίας, ανάλυσης-σύνθεσης, επίλυσης προβλημάτων, συνεργασίας, κα.)

Δράση 2: Ανάπτυξη προγραμμάτων ενδοσχολικής επιμόρφωσης.

Σκοπός: Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη προγραμμάτων ενδοσχολικής επιμόρφωσης με βάση διαπιστωμένες ανάγκες των εκπαιδευτικών του σχολείου σε θεματικές του επιστημονικού πεδίου τους, σε παιδαγωγικά ζητήματα (διαχείριση προβλημάτων στο σχολείο), στην εφαρμογή καινοτόμων δράσεων, κα.

Τομέας: Εκπαιδευτικά αποτελέσματα

Δράση 1: Φοίτηση και εκπαιδευτική διαρροή.

Σκοπός: Η αντιμετώπιση ζητημάτων φοίτησης (συστηματικές απουσίες, εγκατάλειψη σχολείου) ορισμένων κατηγοριών μαθητών/τριών μέσω της ανάπτυξης συγκεκριμένων διαδικασιών παρακολούθησης, υποστήριξης και λήψης μέτρων με σκοπό την αποτελεσματική ενσωμάτωσή τους στη σχολική κοινότητα και την καταπολέμηση της εκπαιδευτικής διαρροής.

Δράση 2: Ενίσχυση της κοινωνικής και πολιτισμικής ανάπτυξης των μαθητών.

Σκοπός: Η ανάληψη συγκεκριμένων πρωτοβουλιών με σκοπό την ανάπτυξη προγραμμάτων αντισταθμιστικής αγωγής, την καταπολέμηση φαινομένων της σχολικής βίας, τον περιορισμό της ξενοφοβίας και τη διαχείριση της πολιτισμικής ετερότητας με βάση τις αρχές της διαπολιτισμικής αγωγής.

Δράση 3: Άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία.

Σκοπός : Η ανάληψη συγκεκριμένων πρωτοβουλιών με σκοπό την ενδυνάμωση της εμπιστοσύνης μαθητών και γονέων στο έργο του σχολείου και την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, των μαθητών/τριών, των γονέων και των φορέων της τοπικής κοινωνίας.